

Toxic Valley 2021

**NATO EOD
Demonstrations
and Trials**

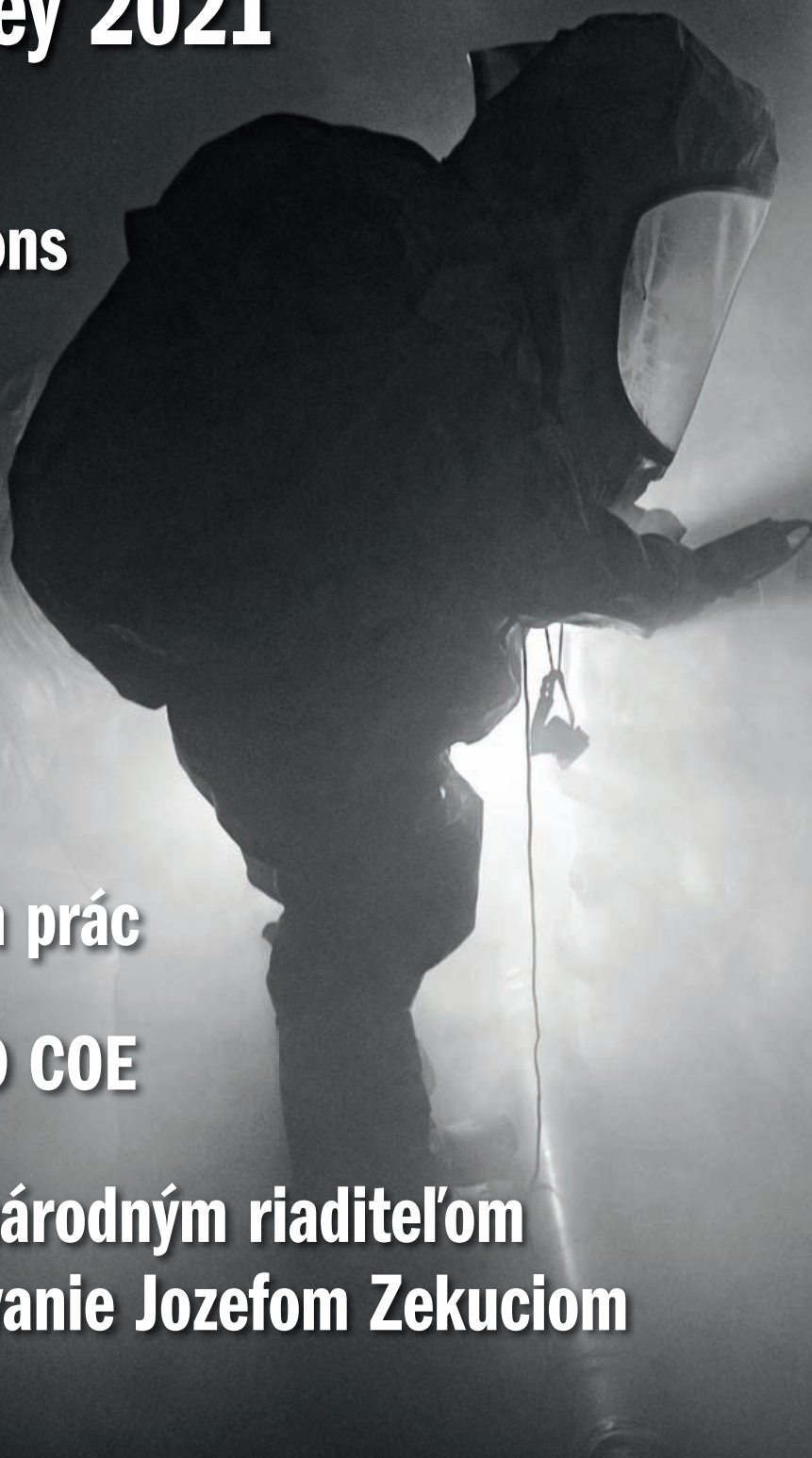
**TÉMA:
Plavá lavína**

**Tri výzvy
pre NATO**

Kurz trhacích prác

10 rokov EOD COE

**Rozhovor s národným riaditeľom
pre vyzbrojovanie Jozefom Zekuciom**

Nové generálske hviezdy

V bratislavskom Grasalkovičovom paláci za účasti ministra obrany SR Jaroslava Naďa a náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR gen. Daniela Zmeka 19. októbra prevzali z rúk prezidentky SR a hlavnej veliteľky Ozbrojených síl SR Zuzany Čaputovej traja profesionálni vojaci v aktívnej službe dekréty o vymenovaní a povýšení. Plukovníci Alexander Kollárík a Slavomír Verčimák boli vymenovaní do prvej generálskej hodnosti brigádny generál a generálmajor Vladimír Šimko bol povýšený do hodnosti generálporučík. Prvú generálsku hviezdu získal aj prvý slovenský kozmonaut, plukovník vo výslužbe Ivan Bella.

Foto: Ivan Kelement, TASR

Vážení čitatelia,

o hybridných hrozbách a mimoriadne vážnych výzvach, ktoré predstavujú pre bezpečnosť Slovenskej republiky, európskeho spoločenstva a našich aliančných spojencov, hovoríme už roky. Hybrid sme medzičasom v našej krajine a v rezorte obrany zapracovali do Konceptie pre boj Slovenskej republiky proti hybridným

hrozbám ako aj do bezpečnostnej, obrannej, aj vojenskej stratégie.

Hybridné hrozby so všetkým, čo prinášajú, berieme aj dnes mimoriadne vážne, ešte vážnejšie ako donedávna. Aj preto sme prijali dôležitú výzvu vypracovať Akčný plán koordinácie boja proti hybridným hrozbám, ktorý vyplýva z programového vyhlásenia vlády a v súlade s ním kladie dôraz na zmierňovanie vplyvu produkcie a šírenia dezinformácií v slovenskom informačnom priestore. Revolučný dokument, ktorý vzniká pod vedením štátneho tajomníka Mariána Majera, zdôrazňuje potrebu celospoločenského prístupu k bezpečnosti a obrane, vytvára celoštátne koordinčné teleso pre boj s hybridnými hrozbami, zavádza strategickú komunikáciu na kľúčových miestach v štáte, komplexne rieši budovanie odolnosti obyvateľstva voči novým hrozbám, je celený na zmierňovanie cudzieho vplyvu v našom informačnom priestore, na ochranu volieb a mnoho iného.

Víziou naplnenia úloh Akčného plánu koordinácie boja proti hybridným hrozbám je Slovenská republika – sebavedomý národný štát, pevne ukotvený v euroatlantických štruktúrach, postavený na inklúzii, princípoch právneho štátu a medzinárodnej spolupráci, so silnou občianskou spoločnosťou a dôveryhodnými inštitúciami. Krajinou, v ktorej chceme všetci žiť bezpečne a ťahať za jeden povraz.

Victor Breiner

poradca pre boj s hybridnými hrozbami
Kancelária ministra obrany

ČÍSLO MESIACA

K 13. októbru 2021 oddelenie starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov sekcie ľudských zdrojov MO SR evidovalo **9 957** žiadateľov o priznanie postavenia vojnového veterána, z toho **8 434** žijúcich vojnových veteránov.

Novodobých vojnových veteránov je **8 390**.

Celkový počet účastníkov národného boja za oslobodenie, ktorí požiadali o priznanie postavenia vojnového veterána, evidujeme **44**.

- 4 10 rokov EOD COE
- 7 VI. NATO EOD Demonstrations and Trials
- 8 Medzinárodné cvičenie Toxic Valley 2021
- 12 Kroky NATO proti zhubným aktivitám Ruska
- 14 Kurz trhacích prác na Tureckom vrchu
- 16 Rozhovor s národným riaditeľom pre vyzbrojovanie – generálnym riaditeľom sekcie modernizácie MO SR Jozefom Zekuciom
- 18 Téma: Cvičenie projektu TISA – Blonde Avalanche 2021
- 24 Samohybný protiletadlový dvojkanón 30 mm PLDvK vz. 53/59 Ještěrka
- 26 Nemci majú nové Boxery

- 28 Stretnutie prvých absolventov Vyššieho delostreleckého učilišťa v Martine
- 31 Cvičenie CIMIC/PSYOPS Cooperation 2021
- 32 Bitky pri Starej Turej a Poriadí 27. – 28. septembra 1848
- 34 Zákon je najväčší priateľ
- 38 Tri výzvy pre NATO na najbližšiu dekádu
- 40 RIP Sir Clive Sinclair
- 41 MILITARY ENGLISH: Partners with Serbia
- 44 Sezóna respiračných chorôb
- 46 Boje o Mikuláš a Martin

NA TITULNEJ STRANE: Medzinárodné cvičenie odberových chemických tímov a mobilných chemických laboratórií Toxic Valley 2021

Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

10 rokov EOD COE

28. apríla 2011 Severoatlantická rada (NAC) schválila akreditáciu Centra výnimočnosti pre oblasť likvidácie výbušných materiálov (Explosive Ordnance Disposal Centre of Excellence – EOD COE) v Trenčíne so štatútom medzinárodnej vojenskej organizácie. Ale cesta k nemu bola neporovnateľne dlhšia.

Slovenská republika prijala krátko po Istanbulskom summite v júli 2004 rolu vedúcej krajiny v oblasti likvidácie nevybuchnutej munície a manažmentu následkov (Lead Nation EOD and Consequent Management).

Dlhá cesta

V roku 2005 sa Slovensko zaviazalo vybudovať centrum výnimočnosti NATO so zameraním na oblasť likvidácie výbušných materiálov. V októbri 2007 bolo aktivované Centrum výnimočnosti (COE) ako národné Centrum pre oblasť EOD. V roku 2009 sa národné Centrum výnimočnosti pre EOD rozdelilo na dva samostatné a nezávislé vojenské subjekty: Národné centrum EOD v Novákoch a medzinárodné EOD COE v Trenčíne, ktoré sa začalo uchádzať o štatút medzinárodnej vojenskej

organizácie. V centre začali pracovať experti z Francúzska, ktorí podporovali prípravu podmienok a personálu na akreditáciu.

Centrum sa od mája 2009 nad rámec plnenia akreditačných kritérií aktívne zapájalo do projektov Aliancie. Zorganizovalo medzinárodnú konferenciu spojenú s ukážkami technológií a výzbroje na likvidáciu výbušných materiálov. Podieľalo sa na výcviku operátorov, pripravovalo kurzy EOD pre štábných dôstojníkov, spolupracovalo so zainteresovanými orgánmi v rámci Aliancie i mimo nej. Prevzalo zodpovednosť za štandardizáciu terminológie EOD v rámci Aliancie. Začala sa spolupráca so zahraničnými partnermi a do centra v Trenčíne prišli prví experti z členských krajín NATO (ČR, Francúzsko, Maďarsko a Rumunsko). Začalo sa plnenie akreditačných kritérií.

Akreditačná komisia NATO 19. až 20. januára 2011 zhodnotila pripravenosť Centra výnimočnosti pre oblasť likvidácie výbušných materiálov v Trenčíne. Hodnotenie dopadlo výborne. Centrum splnilo všetky podmienky, aby sa stalo prvou oficiálnou inštitúciou Severoatlantickej aliancie na Slovensku. Návrh SR o aktiváciu EOD COE Severoatlantická rada akceptovala 28. apríla 2011. V septembri 2011 Poľsko podpísalo zmluvu o prístupení a začalo sa aktívne podieľať na činnosti centra.

Inšpirujúce výstavy

Centrum ešte v roku 2010 začalo na trenčianskom výstavisku sériu podujatí NATO EOD Demonstrations and Trials, spojených s medzinárodnými konferenciami, odbornými seminármi i praktickými ukážkami. Odvtedy sa uskutočňujú každý druhý rok. V poslednom období na výstavisku Incheba v Bratislave. Šieste podujatie bolo pre pandémiu preložené a uskutočnilo sa 13. až 14. októbra 2021.

Akreditačná komisia NATO 19. a 20. januára 2011 vyhodnotila pripravenosť Centra výnimočnosti pre oblasť likvidácie výbušných materiálov v Trenčíne na výbornú. Centrum splnilo všetky podmienky, aby sa stalo prvou oficiálnou inštitúciou Severoatlantickej aliance na Slovensku. Návrh na aktiváciu EOD COE zaslala Slovenská republika Severoatlantickej rade, a tá ho 28. apríla 2011 akceptovala.

Do roku 2017 veliteľstvá NATO nemali štandardizovaný dokument, ktorý by usmerňoval štáby ako plánovať a riadiť EOD jednotky, existovala len taktická publikácia pre špecializáciu EOD. Preto a aj pre interakciu s inými odbornosťami súvisiacimi s EOD (MILENG, CIED, CBRN) predložilo centrum návrh na zmenu dokumentu zahrňujúci operačnú oblasť. Bol vypracovaný spolu s ostatnými členskými krajinami NATO a ratifikovaný.

Už v prvom roku pôsobenia centra sa uskutočnil medzinárodný kurz EOD pre štábných dôstojníkov, na požiadanie ACT HQ vyslaný ako mobilný výcvikový tím do Bosny a Hercegoviny. Na základe požiadaviek a potrieb operácie ISAF sa realizoval kurz o muníciách krajín bývalej Varšavskej zmluvy. Na základe operačných potrieb z operácie ISAF a požiadavky ACT sa začal aj proces prípravy kurzu podomácky vyrábaných výbušnín.

V novembri 2013 podľa požiadavky Divízie NATO pre nové bezpečnostné hrozby (NATO ESCD) centrum uskutočnilo základný kurz podomácky vyrábaných výbušnín pre budúcich irackých inštruktorov na území SR. Mobilný tím ho organizoval aj v ostatných sponzorských krajinách centra. Prvý kurz podomácky vyrobených výbušnín – pokročilý, sa uskutočnil v Lešti. V roku 2013 centrum opustilo Francúzsko, v súčasnosti v ňom pôsobia špecialisti zo Slovenska, z Českej republiky, Maďarska, Rumunska a Poľska.

Nové výzvy

Centrum podľa riaditeľa plukovníka Róberta Császára postupne organizovalo nové kurzy, školenia a semináre nielen na Slovensku. V máji 2014 vytvorilo katalóg zariadení EOD/IEDD ako aktualizovanú verziu databázy zariadení EOD, ktorá slúži operátorom a dôstojníkom EOD, ale najmä odborníkom na obstarávanie. V katalógu nájdú najnovšie zariadenia a prístroje na detekciu, identifikáciu, likvidáciu a manipuláciu s muníciou spolu s technickými parametrami a odporúčaniami používateľov.

Výcvik štábných dôstojníkov EOD bol po splnení náročných podmienok ako prvý akreditovaný NATO. EOD COE navštívil veliteľ štábu najvyššieho veliteľa spojeneckých síl pre trans-

Riaditeľ EOD COE plukovník Róbert Császár

formáciu viceadmirál Anthony Johnstone Burt, ktorý vyjadril spokojnosť s aktivitami centra. V novembri 2015 centrum navštívil tím expertov z veliteľstva ACT s cieľom posúdiť zaistenie a kontinuitu odbornej kvality ako posledným krokom akreditačného procesu, centrum získalo inštitucionálnu akreditáciu zabezpečenia kvality.

V roku 2016 ACT akreditovalo EOD COE ako vzdelávaciu a výcvikovú inštitúciu NATO bez výhrad spĺňajúcu náročné podmienky kvality. V októbri toho roka sa v Národnom centre EOD a CBRN Novákoch konal prvý výcvik štábných dôstojníkov CBRN EOD pre riadenie incidentov. Kurz sa stal pevnou súčasťou vzdelávania trenčianskeho centra EOD COE.

V novembri 2017 začal EOD COE v spolupráci s Komunikačnou a informačnou agentúrou NATO (NCIA) realizovať projekt integrácie exoskeletonu na bojisku ako súčasť programu Obrana proti terorizmu (DAT). Projekt bol dokončený v novembri 2019.

Centrum sa každý rok zúčastňuje na výcvikových aktivitách a cvičeniach s dôrazom na spôsobilosti EOD ako Northern Challenge, Ardent Defender, ale aj na domácich cvičeniach ako Toxic Valley.

V roku 2019 ACT vykonalo pravidelné hodnotenie EOD COE zástupcami oddelenia pre rozvoj programu (CPD) veliteľstva SACT. Hodnotiaci tím na základe posúdenia kvality odporúčal ponechať akreditáciu centra výnimočnosti NATO.

Plukovník Császár je hrdý aj na to, že výcvik štábných dôstojníkov NATO CBRN EOD pre riadenie incidentov tiež dostal certifikáciu NATO. Centrum dosiaľ vycvičilo vyše 1 050 frekventantov v rámci takmer 70 kurzov a školení, okrem iného aj pre iracké či ukrajinské ozbrojené sily. V dôsledku pandémie centrum uskutočňovalo kurzy a školenia aj formou online. V roku 2021 spustilo projekt virtuálnej a rozšírenej reality (VR/XR), ktorá bude pomáhať pri príprave operátorov EOD. V tomto roku podpísali zmluvu o spolupráci s Akadémiou ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši o 3D modelovaní munície, ktorá bude súčasťou databázy munície v projekte VR/XR.

Text: Jozef Žiak

Foto: EOD COE, TASR, autor

Hold pri Bráne slobody

Predstavitelia Ministerstva obrany SR a velenia Ozbrojených síl SR si 6. októbra pripomenuli 77. výročie Karpatsko-duklianskej operácie. Pamiatku hrdinov si k Pamätníku československého armádneho zboru na Dukle a ďalším pietnym miestam vo Svidníku prišiel uctiť aj minister obrany Jaroslav Naď. Pri tejto príležitosti udelil Pamätnú medailu ministra obrany SR II. stupňa Františkovi Orlovskému, ktorý bol príslušníkom Hornonitrianskej partizánskej brigády kapitána Jozefa Trojana. Po pietnej spomienke na Dukle sa minister zúčastnil aj na tichom pietnom akte kladenia vencov k soche armádneho generála Ludvíka Svobodu a pri Pamätníku sovietskej armády vo Svidníku.

Foto: Ivan Kelement

Ústredná téma: Afganistan

Vojenská, bezpečnostná a politická situácia v Afganistane od prebratia moci Talibanom bola jednou z ústredných tém rokovania ministrov obrany členských krajín NATO v Bruseli, na ktorom sa minister Jaroslav Naď zúčastnil 21. októbra. V tomto formáte sa ministri naživo stretli prvý raz od februára 2020. Diskutovali tiež o posilnení odstrašenia a obrany NATO a o rozvoji obranyschopnosti. Schválili balík Cieľov spôsobilosti 2021. Zasadnutie vyslalo apel na dodržiavanie záväzkov vynakladať adekvátne finančné zdroje na obranu a dosiahnuť do roku 2024 úroveň výdavkov na obranu vo výške aspoň 2 % HDP. V tejto súvislosti minister Naď potvrdil záväzok Slovenskej republiky vybudovať ťažkú mechanizovanú brigádu a informoval rezortných partnerov o priebehu a podmienkach obstarávania pozemnej techniky, ktorá má byť jej súčasťou.

Foto: NATO

► Minister vo Francúzsku

Minister obrany Jaroslav Naď absolvoval začiatkom októbra pracovnú cestu do Francúzska, počas ktorej rokoval s ministerkou obrany Florence Parlyovou. Hrdinstvo československých vojakov bojujúcich počas druhej svetovej vojny vo Francúzsku si pripomenul v juhofrancúzskom meste Agde. V obci Paulhan vzdal hold pamiatke generála M. R. Štefánika. In memoriam ocenil vojnového pilota Isidora Augusta Marie Louis Paulhana, ktorý 22. novembra 1915 preletel s chorým Štefánikom zo srbského Prizrenu do albánskeho Vlorë, čím mu zachránil život. Generála Štefánika si minister obrany uctil tiež pred observatóriom v Meudone.

► Prezentácia českých firiem

Minister obrany SR Jaroslav Naď sa v Bratislave 20. októbra s predstaviteľmi rezortu obrany a Ozbrojených síl SR zúčastnil na prezentácii českých firiem obran-

ného a bezpečnostného priemyslu. Na prezentácii desiatich českých firiem sa zúčastnili aj veľvyslanec ČR v SR Tomáš Tuhý a námestníčka ministra obrany ČR pre riadenie sekcie priemyselnej spolupráce Radka Konderlová.

► Pevnosť transatlantického puta

Štátny tajomník Marian Majer odcestoval 15. októbra na oficiálnu návštevu do Lotyšska, kde absolvoval bilaterálne rokovania o spolupráci v oblasti obrany, bezpečnosti a strategickej komunikácii. Navštívil tiež slovenských vojakov nasadených v rámci kontingentu SR v operácii Posilnenej prítomnosti NATO (eFP) v Adaži, kde aktuálne pôsobí 127 príslušníkov OS SR v prvkoch velenia, podpory a v deštruktívnej batérii.

► M. Majer navštívil EXPO

Štátny tajomník Marian Majer sa 19. októbra počas tematického týždňa venovaného vesmíru zúčastnil na výstave EXPO Dubaj. Stretol sa so zástupcami firiem a výskumných organizácií pôsobiach v oblasti vesmírnych technológií a informoval ich o možnos-

tiach čerpať finančné prostriedky na vedu a výskum prostredníctvom mechanizmov EÚ a NATO. Súčasťou programu bola aj návšteva vesmírneho centra Mohammed bin Rashid.

Rešpekt a partnerstvo

„Slovensko je v oblasti EOD dlhodobou rešpektovaným spojencom a partnerom, čo potvrdzuje aj fakt, že od roku 2004 sme v rámci NATO pre túto oblasť vedúcou krajinou,“ uviedol minister obrany Jaroslav Naď 13. októbra v bratislavskej Inchebe pri otvorení 6. ročníka odborného podujatia NATO EOD Demonstrations and Trials.

Spôsobilosti v oblasti EOD, teda v likvidácii výbušných materiálov, prezentovalo 36 vystavovateľov zo 17 krajín sveta. Popri samotnej výstave techniky a výstroja boli súčasťou podujatia aj odborný seminár a tematická konferencia.

Úspech a prestíž

Na otázku, v čom spočíva dlhodobý úspech a prestíž podujatia NATO EOD Demonstrations and Trials, odpovedal riaditeľ trenčianskeho aliančného centra výnimočnosti pre oblasť likvidácie výbušných materiálov a hostiteľ podujatia plukovník Róbert Császár v troch bodoch: „Aliancia podporuje naše centrum, a ráta s ním do budúcnosti, a tak jej záleží aj na NATO EOD Demonstrations and Trials. Aliancia prostredníctvom centra hradí náklady spojené s prezentáciou spoločností, a to najmä za výstavnú plochu, takže pricestovať môžu aj menšie firmy či rôzne vývojové pracoviská. Taktiež – na rozdiel od väčšiny výstav obrannej techniky, sme veľmi úzko špecializovaní, takže absolútnu väčšinu účastníkov tvoria odborníci, ktorí v EOD oblasti pracujú priamo ako vykonávatelia alebo velitelia. Ďalším dôvodom úspechu je medzinárodná reputácia centra, ktorú sa podarilo dosiahnuť v priebehu posledných rokov tvrdou prácou a zápalom jej príslušníkov. O to viac nás teší, že na otvorenie prišiel aj minister obrany Jaroslav Naď a zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Ľubomír Svoboda,“ povedal plukovník R. Császár. Možno dodať, že aj on sám zastáva prestížnu pozíciu v EOD štandardizačnej pracovnej skupine, ktorej členmi sú všetky členské krajiny NATO. Jej predsedom je plukovník Paul Illingworth z Veľkej Británie a náš plukovník je jeho zástupca.

Komunita a perspektívy

„Viacerí sa poznáme z minulosti, ďalší sa zoznamujeme, takže práve aj takéto stretnutie našej komunity je výnimočné a vítané,“ zdôraznil podplukovník František Mihalovič, veliteľ Národného centra EOD a RCHBO Nováky. A čo z vystavova-

nej techniky zaujalo tohto dôstojníka, ktorý bol trikrát vo veliteľských funkciách nasadený v Afganistane? „Vyzerá to tak, že EOD sa sťahuje aj do vzduchu. Sú tu totiž veľmi zaujímavé bezpilotné prostriedky s takýmto predurčením.“

Čo si vie predstaviť z vystavovanej EOD techniky a výstroja v našich ozbrojených silách jeden z najskúsenejších slovenských odborníkov v tejto oblasti plukovník Roland Bartakovics, ktorý je dnes už náčelník štábu Pozemných síl OS SR? „Určite by som neodmietol rozvoj výcviku vo virtuálnom priestore, ktorý rozvíja ako jeden z projektov aj medzinárodné centrum výnimočnosti v Trenčíne. Zaujali ma pyrotechnické obleky, ktoré sú schopné vojakov vo väčšej miere ochrániť pred nežiaducimi účinkami výbuchov. Tiež veľmi vítam na výstave účasť akademickej obce, konkrétne Akadémie ozbrojených síl a Fakulty bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity.“

A s akou inšpiráciou odchádzal z NATO EOD Demonstrations and Trials nadrotmajster Michal Mieres, ktorý bol so svojím tímom za EOD činnosť ocenený v Afganistane titulom hrdina bojiska, pričom ich riadiaci dôstojník bol práve plk. R. Bartakovics? Dodajme, že nrtm. M. Mieres sa

dnes podieľa na vývoji nových bezpečných postupov likvidácie munície a tiež v rámci výcviku odovzdáva svoje skúsenosti z pozície veliteľa EOD tímu Národného centra EOD v Novákoch: „Zaujal ma napríklad pyrotechnický oblek, na ktorom je super, že zásah špecialistu sa sníma kamerou a prenáša kolegom mimo ohrozeného priestoru na konzultáciu v reálnom čase. No a zaujímavý bol inovatívny britsko-chorvátsko-bosniacki projekt identifikácie trhavín pomocou špeciálne cvičených včiel.“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, Ivan Kelement

Dolina plná jedu

Organizátori cvičenia Toxic Valley 2021 priznávajú, že keď sa rozhodli opätovne ho zorganizovať po nútenej prestávke v roku 2020 spojenej s pandémiou COVID-19, žili až do posledných chvíľ v neistote.

Veď na Slovensku (ale nielen tu) sa na jeseň pomaly rozhorievala tretia vlna pandémie. Aj preto podľa majora Róberta Hromadu a kapitána Miroslava Labašku z organizačného štábu celý plánovací proces cvičenia poznamenala nevyhnutnosť reagovať na stále sa meniace podmienky. Až do poslednej chvíle boli pripravení cvičenie zrušiť.

Šťastie praje pripraveným

S obavami sledovali zmeny protipandemických opatrení a snažili sa im prispôbiť. „Plánovanie komplikovala aj skutočnosť, že sme nemohli uskutočniť plánovacie stretnutia a konferencie osobne, ale len elektronicky. Nakoniec však padlo rozhodnutie a cvičenie sa uskutočnilo aj napriek tomu, že sme museli čiastočne obmedziť komfort, na ktorý už boli cvičiaci z minulých rokov zvyknutí,“ hovorí kapitán Labaška.

Plukovník Oliver Toderiška, ktorý je zástupca náčelníka odboru bojovej podpory operácií štábu strategického plánovania Generálneho štábu OS SR, teda vlastne náčelník spôsobilosti RCHBO, už len dodáva: „Šťastie praje pripraveným. Neustále testovanie a prísne dodržiavanie, ale aj vyžadovanie opatrení, nás sprevádzalo počas celého cvičenia.“ Poznamenáva, že vždy sú predsavzatia ambicióznejšie v porovnaní s minulým cvičením. Nie inak to bolo aj teraz. Mnoho tímov z rôznych štátov NATO, ale aj mimo Aliancie, žiada o zapojenie do cvičenia. Aby im vyhoveli pri limitujúcich možnostiach, najmä logistiky, museli predĺžiť cvičenie na tri týždne. Čo bola pre jeho organizátorov ďalšia výzva. S touto myšlienkou sa pri plánovaní organizátori pohrávali už od roku 2018. Preto

bola rozšírená prvá časť cvičenia, určená pre odberové tímy, o ďalší týždeň. Inak by kapacita výcvikového a testovacieho centra v Zemianskych Kostolnoch nedovolila prijať všetky krajiny, ktoré prejavili záujem. „Tak sme prvýkrát v histórii cvičenia zorganizovali Toxic Valley ako trojtýždňové cvičenie s celkovým počtom zúčastnených krajín 12 a musíme priznať, že to bolo naozaj náročné. Pravdepodobne sa v budúcom ročníku vrátíme späť k dvojtyždňovému formátu,“ priznáva kapitán Labaška.

Chemické i radiačné scenáre

Ďalšou predstavou, ktorú sa už roky snažia organizátori realizovať, je spojenie chemických scenárov s radiačnými, a tým posunúť cvičenie novým smerom. Preto v tomto roku takéto smerovanie vyskúšali vložím jednoduchých radiačných vstupov do scenárov. Zástupca riadiaceho cvičenia major Róbert Hromada s uspokojením konštatuje, že sa to stretlo s dobrým ohlasom zo strany cvičiacich. Preto v tomto smerovaní plánujú pokračovať aj v budúcich ročníkoch.

Súčasťou každého cvičenia je vyhodnotenie, ktoré spracúva hodnotiaca skupina počas jeho priebehu a do tvorby ktorého sú zapojení aj samotní cvičiaci. Tak získavajú spätnú väzbu od cvičiacich spolu s ich nápadmi na zlepšenie. Ako najkritickejšia časť cvičenia sa javia scenáre, podľa ktorých plnia tímy svoje odborné úlohy. Vzhľadom na charakter plnených úloh (cvičí sa s reálnymi bojovými látkami) je z hľadiska bezpečnosti veľmi ťažké prísť každý rok s novým scenárom, ktorý by bol dostatočnou výzvou pre cvičiacich.

„V rámci NATO sme boli vyhodnotení ako jediné veľké cvičenie s reálnymi bojovými toxickými chemickými látkami, čo nás nesmierne teší a zároveň zaväzuje. Máme vysoké ambície s väčším prepojením biologického a radiačného scenára cvičenia.“

plukovník Oliver Toderiška
riadiaci cvičenia Toxic Valley 2021

Našťastie, organizátori majú stále v rukáve nejakého žolíka. Je to aj „vďaka“ situáciám z celého sveta, pri ktorých sú pravidelne zneužívané toxické chemické látky, rádioaktívne a biologické látky, čo svedčí o tom, že v RCHBO svete sa každý deň niečo deje, hoci to verejnosť nevníma. Práve preto si svet uvedomuje dôležitosť a potrebu cvičenia Toxic Valley ako jediného medzinárodného cvičenia NATO, pri ktorom sa používajú reálne bojové toxické látky.

Eso v rukáve

Plukovník Toderiška je rád, že dostali pozitívnu spätnú väzbu od cvičiacich tímov na atraktívne spracované scenáre. Aj v nových priestoroch, napríklad v bývalej kotolni z 50. rokov minulého storočia. Podľa neho v budúcnosti treba zapojiť laboratória do procesu vyhodnocovania činnosti odberových tímov, lebo sú príjemcami výsledkov ich práce, teda najlepšie vedia, či boli postupy správne. „V rámci NATO sme

Dovidenia o rok

Po ročnej prestávke, zavinennej pandémiou Covid-19, sa v priestoroch Výcvikového a testovacieho centra radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (rchbo) Zemianske Kostolany uskutočnilo medzinárodné cvičenie odberových chemických tímov a mobilných chemických laboratórií Toxic Valley 2021. Názov nie je vôbec náhodný, veď oblasť Hornej Nitry, najmä jeho časť okolo Novák, je doslova prešpikovaná rôznymi chemickými prevádzkami a zariadeniami.

Cvičenie, ktoré trvalo tri septembrové týždne, otvoril veliteľ strategického centra krízového manažmentu Generálneho štábu Ozbrojených síl SR brigádny generál Tibor Králik. Riadiaci cvičenia plukovník Oliver Toderiška pripomenul, že minulý rok boli odborníci RCHBO zapojení

do rôznych foriem protipandemických opatrení vo svojich domovských krajinách. „Aj preto som rád, že tento rok sa v Zemianskych Kostolanoch stretli zástupcovia z Poľska, Maďarska, Česka, Rakúska, Belgicka, Francúzska, Talianska, Nemecka, USA, zo Slovinska a Slovenska. Rovnako aj dve pozorovateľské krajiny: Veľká Británia a Litva. Je reálny predpoklad, že budúci rok sa už na cvičení zúčastnia plnohodnotne. Toxic Valley je jedinečné cvičenie svojho druhu v rámci NATO, pretože účastníci cvičia okrem iného aj s reálnymi bojovými chemickými látkami. Je to nevyhnutné pre zdieľanie skúseností, taktiky a postupov jednotlivých členských štátov NATO, ako aj na posilnenie väzieb v rámci jednotiek špecialistov RCHBO členských krajín Aliancie.“

Riadiaci cvičenia tiež pripomenul, že v jeho priebehu každý odberový a identifikačný tím čakalo dovedna sedem scenárov s reálnymi toxickými chemickými látkami alebo

boli vyhodnotení ako jediné veľké cvičenie s reálnymi bojovými toxickými chemickými látkami, čo nás nesmierne teší a zároveň zaväzuje. Máme vysoké ambície s väčším prepopením biologického a radiačného scenára cvičenia,” konštatuje plukovník Toderiška, riadiaci cvičenia Toxic Valley 2021.

Major Hromada priznáva, že tento ročník bol náročný na prípravu aj preto, lebo sa vďaka prirodzenej obmene personálu na mnohých funkciách objavili nové tváre, ktoré nemali doteraz s cvičením skúsenosť. „Bola to výzva, ale zvládli ju. Napríklad kapitánka Jana Gašparecová z NC EOD a RCHBO v Novákoch, kapitánka Lucia Machajdíkova, poručík Ján Bali-Bajka a pán Milan Tkáč, ktorí mali na starosti scenáre, ale aj nový správca VTC Zemianske Kostofany rotmajster Pavel Donoval,” pochvaľuje si major Hromada.

Text: Jozef Žiak

Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

simulantmi. Všetky boli inšpirované skutočnými situáciami priemyselných havárií, teroristických útokov, pri ktorých došlo k úniku alebo zámernému použitiu toxických chemických a priemyselných látok. Jeden zo scenárov už tradične vzišiel z výbornej spolupráce s príslušníkmi protidrogovej jednotky NAKA Ministerstva vnútra SR.

Organizátori cvičenia Toxic Valley sa pri jeho príprave a tvorbe scenárov museli prispôbiť nevyhnutným protiepidemickým opatreniam. Rovnako aj všetci jeho účastníci, ktorí museli byť zaočkovaní a pri príchode na Slovensko ich čakalo testovanie.

Počas cvičenia sa organizátori usilovali, aby sa jednotlivé cvičiace tímy nemiešali. Účastníci boli ubytovaní v oddelených bublinách. Aj preto odpadli niektoré v minulosti populárne spoločné akcie a aktivity, napríklad návšteva Bojníckeho zámku. Na rozdiel od roka 2019 bolo cvičenie

dlhšie, trvalo tri týždne. Prvé dva týždne boli zamerané na precvičenie odberových chemických tímov SICA (Sampling and Identification of Chemical Warfare Agents), posledný zasa na precvičenie mobilných chemických laboratórií MICHL (Mobile Identification Chemical Laboratory).

Na zabezpečení chodu celého medzinárodného cvičenia Toxic Valley sa okrem príslušníkov Výcvikového a testovacieho centra radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO) Zemianske Kostofany, ktoré patrí pod Národné centrum EOD a RCHBO v Novákoch, podieľali aj špecialisti z práporu RCHBO Rožňava, logisti trenčianskej brigády bojového zabezpečenia, Topografický ústav Banská Bystrica, martinský 57. samostatný oddiel (bývalé Centrum CIMIC a PSYOPS), ako aj zástupca Centra výnimočnosti NATO pre RCHBO vo Vyškove. A, samozrejme, jednotlivé zložky generálneho štábu.

Kroky proti zhubným aktivitám

NATO odobralo akreditáciu ôsmim ruským diplomatom a zmenšilo rozsah ruskej misie.

Severoatlantická aliancia sa 6. októbra rozhodla odobrať akreditáciu ôsmim členom Stálej misie Ruska pri NATO, pretože mali pracovať v utajení pre ruské tajné služby.

Nepriateľské aktivity

„Môžeme potvrdiť, že sme odobrali akreditáciu ôsmim členom Stálej misie Ruska pri NATO, ktorí pôsobili ako nelegálni ruskí spravodajskí dôstojníci,“ uviedol predstaviteľ Aliancie, ktorý nechcel byť menovaný. NATO takisto znížilo počet akreditovaných pozícií, ktoré môže Rusko obsadiť vo svojom zastúpení pri Aliancii, z doterajších 20 na 10. Rozhodnutie o znížení počtu diplomatov bolo prijaté v reakcii na údajné nepriateľské aktivity Ruska a nadobudlo účinnosť koncom októbra. Aliancia je však stále otvorená pre zmysluplný dialóg.

V roku 2018 vypovedala Aliancia v reakcii na útok nervovoparalytickou látkou zo skupiny novičok v britskom meste Salisbury sedem členov ruskej misie. Aj vtedy nasledovalo zníženie maximálnej veľkosti ruskej delegácie pri NATO z 30 na 20 ľudí.

Rozviedčiaci diplomati

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg je presvedčený, že Severoatlantická aliancia musela podniknúť kroky proti „zhubným aktivitám“ Moskvy. „K rozhodnutiu odobrať akreditáciu ôsmim členom ruskej delegácie pri NATO sme dospeli na základe spravodajských informácií, pretože ide o nedeklarovaných dôstojníkov ruskej rozviedky,“ vysvetlil Stoltenberg s tým, že Aliancia v poslednom čase zaznamenala nárast ruských aktivít, prinajmenšom v Európe, a tak bolo potrebné konať.

NATO takisto znížilo počet akreditovaných pozícií, ktoré môže Rusko obsadiť vo svojom zastúpení pri Aliancii, z doterajších dvadsať na desať.

Moskva vracia úder

Rusko v reakcii na odobratie akreditácie od novembra pozastavilo činnosť svojej Stálej misie pri NATO v Bruseli aj informačnej kancelárie Severoatlantickej aliancie a vojenskej styčnej misie NATO v Moskve, pričom jej členom odobralo akreditáciu. „V dôsledku cielených krokov zo strany NATO nemáme vytvorené náležité podmienky na elementárnu diplomatickú činnosť. V reakcii na kroky NATO pozastavujeme našu Stálu misiu pri NATO vrátane pôsobenia hlavného vojenského predstaviteľa Ruska,“ uviedol a tlačovej konferencii ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov. „Ak bude NATO potrebovať niečo urgentne riešiť, môže kontaktovať nášho veľvyslanca v Belgicku,“ vyhlásil Lavrov.

Text a foto: TASR

► Summit bude v Madride

Ďalší summit Severoatlantickej aliancie sa bude konať 29. – 30. júna 2022 v španielskej metropole Madrid. Oznámil to španielsky premiér Pedro Sánchez na spoločnej tlačovej konferencii s generálnym tajomníkom NATO Jensom Stoltenbergom. Sánchez dúfa, že summit zaručí a posilní jednotu a súdržnosť NATO a pomôže Aliancii sformulovať aktualizáciu stratégie voči bezpečnostným výzvam.

► Spoločné vyhlásenie EÚ a NATO

Európska únia a NATO vypracujú do júna 2022, keď sa má konať ďalší summit NATO, novú spoločnú deklaráciu. Uvádza sa to vo vyhlásení predsedu Európskej rady Charlesa Michela o výsledkoch neformálneho summitu EÚ v slovinskom Brde pri Kranju. Účastníci diskutovali o koncepte nového obranného systému EÚ s názvom Strategický kompas EÚ a plánoch na vytvorenie Síl rýchlej reakcie EÚ. Ako Michel potvrdil, táto stratégia a plány síl pre rýchlu reakciu by mali byť odobrené v marci 2022. Vo vyhlásení ubezpečil, že spolupráca medzi EÚ a NATO je základným kameňom bezpečnosti európskeho spoločenstva.

► EÚ zvažuje výcvikovú misiu

Európska únia uvažuje o vytvorení samostatnej vojenskej výcvikovej misie na Ukrajine. Vojenská poradná a výcviková misia EÚ na Ukrajine (EU Military Advisory and Training Mission Ukraine, EUATM) by bola určená pre ukrajinských dôstojníkov. Bola by vyjadrením solidarity s Ukrajinou vzhľadom na pokračujúce vojenské aktivity Ruskej federácie na hraniciach s Ukrajinou a na nezákonne anektovanom Kryme.

► Nákup z Francúzska zdražiel

Česká republika nakúpi od francúzskej firmy Nexter Systems 52 samohybných húfnic CAESAR v hodnote viac ako osem a pol miliardy českých korún (zhruba 333 miliónov eur). Český rezort obrany podpísal s firmou Nexter Systems zmluvu o nákupe nových húfnic. Tie nahradia vo výzbroji českej armády delá DANA, ktoré nezodpovedajú požiadavkám dostrely a kalibru, používaného spojencami. Väčšinu diel skompletizuje v Česku holding Czechoslovak Group (CSG), ktorý dodá podvozky typu Tatra a pancierové kabíny. Francúzske húfnice budú o zhruba 40 percent drahšie, než české ministerstvo obrany pôvodne očakávalo. Dôvody zdraženia rezort zdôvodnil infláciou, zvýšením cien surovín a presunom výroby do Česka.

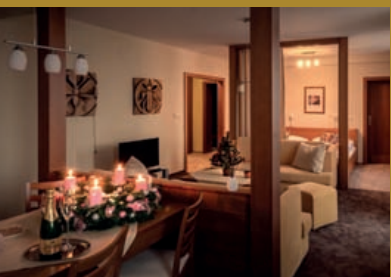
► Pustili ženy do armády

Kuvajtské ženy budú môcť vstúpiť do armády a stať sa súčasťou bojových jednotiek po tom, ako sa mohli celé roky uchádzať iba o civilné pozície. Kuvajtský minister obrany Hamad Džábír al-Alí as-Sabáh uviedol, že ženy majú dvere otvorené a môžu sa uchádzať o bojové pozície a vojenské hodnosti vrátane dôstojníckych. Kuvajtské ženy získali právo voliť v roku 2005, napriek tomu v súčasnom kuvajtskom parlamente nesedí žiadna žena.

VIAC AKO POLOVICU DOVOLENKY V HOTELOCH GRANIT UŽ MÁTE ZAPLATENÚ!

GRANIT
HOTEL

Aj vy máte nárok požiadať o príspevok na rekreáciu v HOTELOCH GRANIT.

Cestujte po Slovensku, oddychujte v sieti GRANITHOTELS a ešte k tomu všetkému si časť ceny pobytu nechajte preplatiť u svojho zamestnávateľa.

Máte nárok na príspevok na rekreáciu? Informujte sa u svojho vedúceho alebo personalistu, vyberte si hotelovo-zdravotnícku prevádzku podľa svojej preferencie a záujmu a prídte si oddýchnuť.

Administratívu nechajte na nás – my vám pripravíme všetky potrebné dokumenty, ktoré potrebujete pre svojho zamestnávateľa.

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPEĽNÝ ÚSTAV
tel.: +421 (0) 33 7983 111

email: repcia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT
tel.: +421 (0) 44 4323 516

email: repcia.sm@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRAŇSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 4267 123

email: repcia.tz@granithotels.sk

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 7841 111

email: repcia.np@granithotels.sk

facebook.com/granithotels
www.granithotels.sk

Kurz zdokonaľovacej prípravy na predĺženie platnosti oprávnení základných trhacích prác a riadiacich trhacích prác na Tureckom vrchu

Trhači z Turečáku

„Koniééééc,“ zvolali posledný septembrový týždeň dve desiatky ženistov z piatich vojenských útvarov po tom, ako ich železobetónovým krytom vo Vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch otriaslo deväť mocných výbuchov.

Ešte predtým preťal jesenný vzduch ostrý hvizd pyrotechnickej píšťalky. Rotmajster Anton Mecko vyslal jasný signál, že všetky trhacie nálože vybuchli, priestor je skontrolovaný a bezpečný, takže môžu vyjsť von.

Guľatina, laná, rúry aj stĺpy

Zamestnanie, ktorého presný názov znel Kurz zdokonaľovacej prípravy na predĺženie platnosti oprávnení základných trhacích prác a riadiacich trhacích prác, prebiehalo pod odborným dohľadom podplukovníka Pavla Žideka. Už 11 rokov je pyrotechnickým inšpektorom a aktuálne slúži v sekcii modernizácie MO SR. „Cieľom kurzu je zdokonalenie vedomostí a praktických návykov a zároveň predĺženie oprávnení na nebezpečné trhacie práce pomocou špeciálnych ženijných náloží a vojenských výbušnín,“ uviedol. Dodal, že trhacie práce sú súčasťou základných spôsobilostí všetkých ženijných jednotiek a ovládajú ich aj viaceré ďalšie odbornosti.

„Vojaci najskôr absolvovali zdokonaľovaciu teoretickú prípravu. Včera večer počas záverečnej skúšky vedeli zdôvodniť,

na aký materiál by použili tú-ktorú trhavinu. Tiež museli vypočítať jej množstvo,“ zdôraznil riadiaci výcviku rotmajster Pavol Comorek, ktorý v ženijnej odbornosti pôsobí už 21 rokov a v rôznych odmiňovacích odbornostiach bol nasadený trikrát v Iraku a raz v Afganistane.

V praktickej časti boli objektmi trhacích prác drevená guľatina, oceľové profily alebo konštrukčné železobetónové stĺpy. „Hmotnosť nálože som vyrátal podľa vzorca n rovná sa desaťkrát d na tretiu pričom n je hmotnosť nálože a d je priemer lana, ktoré ideme výbuchom pretrhnúť,“ citoval služobný predpis slobodník František Šulek. Rtm. Pavol Comorek skontroloval upevnenie náloží pripevnených lepiacou páskou k lanu, ktoré ho mali pretrhnúť spôsobom na strih. Potom prikývol, že je to v poriadku. Rozdeliť na dve časti oceľovú rúru s priemerom 43 centimetrov a hrúbkou steny centimeter sa zdalo byť tvrdším orieškom. Vojak Ladislav Váczi, ktorý je v uniforme len tri roky, však dobre vedel, ako si s ním poradiť. Muž, ktorý sa najskôr vyučil za čašníka a desaťrocie pred vstupom do ozbrojených síl pracoval v ekofirme či na

stavbe, sa medzi ženistami doslova našiel. Keď oblepil oceľovú rúru prstencom plastickej trhaviny, jeho zámer bol zrejmý.

Rotný Pavol Adam, ktorý sa ako jeden zo šiestich frekventantov podieľal aj na riadení trhacích prác, má skúsenosti podstatne viac. Je veliteľom družstva na ničenie objektov ženijnej rotý Michalovce a s trhavinami pracuje už 21 rokov. Preto si veľmi pozorne pozrel pripravenú bleskovicu, ktorou mali pretrhnúť hrubú drevenú guľatinu vojaci 2. stupňa Martin Mihaľo a Marian Macej, jeho kolegovia z útvaru. „Armáda ma vždy lákala, robím aj bojové športy a po zaradení k ženistom som maximálne spokojný, pretože sa pri nich naučím toľko, ako keby som mal niekoľko výučných listov,“ ocenil vojak M. Macej.

Čo urobíte, ak sa vám nepodarí zápalnicu zapáliť na prvý raz?, spýtal sa na ďalšom stanovišti pplk. Pavol Židek. Spolu s ďalšími členmi skúšobnej komisie si o pozíciu ďalej zase vypočuli konštatovanie, že pri trhaní dreva je zásadou na jeden centimeter priemeru obvinúť okolo kmeňa jeden závit bleskovice. Medzi preskúšanými bol aj nadporučík Matej Ambroz, náčelník skupiny riadenia operácií Ženijného práporu Sereď. „Z posledných skúseností najviac oceňujem spoločné cvičenie v Čechách, keď sme mali za úlohu odstraňovať pomocou trhavín nevýbušné zátarasy,“ uviedol mladý dôstojník. Jeho kolega z práporu rotný Radoslav Polák, veliteľ odtarasovacieho družstva, ktorý má skúsenosti aj z Afganistanu, vysoko ocenil tiež zamestnanie na Tureckom vrchu. Ved bez neho by vyšiel z cviku – a stratil oprávnenie na trhacie práce.

Čarozet a záujem

„Kontrola a manipulácia s rozbuškou, postup pri zhotovovaní časových roznecovačov či činnosť pri odpaľovaní náloží musia vojakom doslova vojsť do krvi. Inak by, obrazne povedané, akýkoľvek krok vedľa mohol byť obrovským rizikom,“ uvie-

dol rtm. Pavol Comorek. Dodal, že pre bezpečnosť je dôležitá aj jednoznačná povelová technika a jej porozumenie. Keď sa teda nad celým cvičiskom, čiže nad trhacou jamou, rozľahol povel rotného Adama: „Skupina 1 až 9, do úplnej bojovej pohotovosti pripraviť!“, všetci vedeli, že treba uchopiť zápalnicu medzi prsty a priložiť na ňu zápalku, pričom rezervnú zápalku zovrieť medzi pery, hlásiť pripravenosť a čakať na povel na odpálenie.

Zápalnica už spojená rozbuškou sa volá časový roznecovač. Skrátené Ča-Ro-Z-et. Keď už všetky dymili, po povelu „Horí! Do krytu!“ bolo každému jasné, čo má robiť. Vzápätí vojaci v napätí rátali počet výbuchov. Veľkým problémom by bolo, keby ich zadunelo menej ako bolo pripravených na odpálenie. „V prípade zlyhania odpalu nálože je mojou úlohou nálož zlikvidovať. Nič nerozoberám, len k zlyhanej náloži priložím ďalšie a spolu ich odpálím,“ sucho konštatoval pyrotechnik rotmajster Anton Mecko zo Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin. A či sa mu už niečo také v jeho 13-ročnej pyrotechnickej praxi stalo? „Hoci zriedka, ale áno. Treba s tým rátať.“

Ženisti a špecialisti zo Sereďe, Michaloviec, Levíc či Žiliny sa potom vymenili, aby cvičili ďalšie trhanie na inom type materiálu. Keď sme sa na záver rotmajstra P. Comoreka spýtali, aký typ vojaka je na pyrotechnické práce najvhodnejší, poddôstojník, ktorý pôsobí v martinskej Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania ako inštruktor ženijných odborností, jednoznačne odpovedal: „V trhacej jame si neviem predstaviť niekoho, kto by tu bol nasilu. Po vojensky povedané, že by to robil iba na rozkaz. Základným predpokladom na túto prácu je totiž záujem. V ozbrojených silách takých vojakov máme. Aj preto všetci frekventanti kurzu požiadavky výcviku splnili.“

Text a foto: Pavol Vitko

Dodávky v systéme transparentnej súťaže

Rezort obrany 30. septembra oslovil 33 krajín s možnosťou dodania novej pásovej a kolesovej techniky pre Ozbrojené sily Slovenskej republiky. Aj v tejto súvislosti sme požiadali o rozhovor národného riaditeľa pre vyzbrojovanie a generálneho riaditeľa sekcie modernizácie Ministerstva obrany SR Jozefa Zekucia.

výbavou a balistickou ochranou budú spĺňať požiadavky našich ozbrojených síl a kritériá z hľadiska palebnej sily, flexibility, účinnosti, mobility, udržateľnosti a interoperability aj parametre v rámci krajín NATO.

Aká je predpokladaná cena dodávok?

Finančne ide o dosť náročné projekty. Aj preto sme v spolupráci s náčelníkom Generálneho štábu OS SR a sekciou obrannej politiky MO SR navrhli rozdeliť dodávky do jednotlivých etáp. Hlavnou myšlienkou rozdelenia bolo priniesť komplexnú ucelenú spôsobilosť pre OS SR po naplnení tej-ktorej jednotlivé etapy. No a pokiaľ sa bavíme v reálnych číslach, tak predpokladaná cena dodávok v projekte BOV 8×8 je 332 200 000,- € za dodávky 76 ks techniky a v projekte PBOV a POV 1 738 901 000,- € za 152 ks techniky. Podotýkam, že ide o predpokladané cenové náklady, pri stanovení ktorých sme vychádzali z doteraz získaných informácií od potenciálnych dodávateľov.

Časový rámec?

Termíny dodávok sa môžu zmeniť v závislosti od reálnych nákladov za jeden kus vozidla, formy integrovanej logistickej podpory, a hlavne v závislosti od výrobných možností dodávateľa. Požiadavka MO SR bude dodanie minimálne jedného kusu z každého variantu vozidla do jedného roka od podpisu zmluvy, takzvaných overovacích sérií. V projekte BOV 8×8 je na prvú etapu plánovaný časový rámec dodávok od roku 2022 do roku 2027, v projekte PBOV a POV je na prvú fázu plánovaný časový rámec od roku 2023 do roku 2026.

Prečo sa minister obrany Jaroslav Naď a po jeho návrhu aj vláda SR rozhodli, že nákup bude realizovaný formou vláda – vláde?

Obstaranie na spomenutej úrovni G2G výrazne zvyšuje garanciu dodania obstarávanej techniky a navyše poskytuje možnosť hlbšej vojenskej spolupráce a prehlbovania strategických partner-

Asi nikto z rezortu obrany si nepamätá, že by do areálu ministerstva boli v jeden deň pozvaní diplomati z 33 štátov na to, aby si prevzali ponuku na možnosť zúčastniť sa na medzinárodnom tendri na dodanie techniky ozbrojeným silám.

V takomto rozmere ide naozaj o píltný projekt v postupe obstarávania novej výzbroje pre potreby OS SR. Treba však dodať, že inšpiráciu sme brali z nášho projektu obstarania nových radarov, kde bolo formou vláda – vláde oslovených desať vybraných krajín. Výsledkom tohto spôsobu obstarania je úspešné podpísanie zmluvy na dodanie 17 kusov radarov, z ktorých prvé dodávky očakávame v roku 2023. Poučení z týchto procesov sme navrhli vedeniu MO SR aplikovať uvedený spôsob obstarávania aj na tieto dva projekty modernizácie pozemných síl.

O aké typy systémov ide?

Ide o obstaranie novej bojovej a podpornej techniky určenej predovšetkým pre pozemné jednotky OS SR. Sú to bojové obrnené vozidlá na kolesovom podvozku 8×8 (BOV 8×8) a pásové

bojové obrnené vozidlá a pásové obrnené vozidlá (PBOV a POV). Tieto typy vozidiel patria medzi hlavnú výzbroj väčšiny ozbrojených síl krajín NATO. Ozbrojené sily Slovenskej republiky v prípade kolesovej obrnenej techniky v súčasnosti takýmito typmi vozidiel nedisponujú. Pritom v armádach členských krajín NATO sú považované za dôležitú súčasť výzbroje operačných zoskupení a samostatne pôsobiacich jednotiek v operáciách. V našich ozbrojených silách je predmetná spôsobilosť, ktorú možno zabezpečiť touto výzbrojou, poskytovaná len prostredníctvom pásových BVP – a tie sú na konci svojej technickej životnosti. Ich prevádzkyschopnosť sa pritom znižuje v období, keď nároky na pripravenosť slovenských ozbrojených síl rastú. Z uvedených dôvodov je prioritou vedenia rezortu obstaranie týchto typov vozidiel realizovať v čo najkratšom období tak, aby nedošlo k zníženiu bojaskopnosti Ozbrojených síl SR. Vozidlá BOV 8×8, ako aj PBOV a POV svojim takticko-operačným určením, technickými parametrami, zbraňovými systémami,

stiev so spojeneckou krajinou. Dôležitým aspektom pri tomto obstarávaní je aj zaistenie ekonomickej výhodnosti a hospodárne nakladanie s verejnými prostriedkami.

Štátny tajomník MO SR Marian Majer oceníl v procese prípravy obstarávania súčinnosť ministerstiev hospodárstva a financií, ako aj Útvaru hodnoty za peniaze. V čom spočívala?

Jednou z priorit ministerstva a súčasnej vlády SR je podporiť domáci zbrojársky priemysel v čo najširšom možnom spektre. Efektívnym zapojením slovenského obranného priemyslu chceme podporiť rozvoj obranných kapacít štátu, s čím súvisí tiež posilnenie bezpečnosti a dostupnosti dodávok vo vojnovom stave a v čase vojny. Stabilita a dlhodobá udržateľnosť životného cyklu vozidiel znížia požiadavky na držanie zásob pre krízový stav, núdzový stav a stav vojny. Zvýšenie domácej produkcie si bude zároveň nárokovať väčšie požiadavky na odborne kvalifikovaný personál. V tomto smere predpokladáme veľkú podporu vzdelávania na stredných a vysokých školách a podporený bude aj rozvoj technológií. Dôležitým prínosom zapojenia slovenského obranného priemyslu je tiež ekonomická návratnosť projektu. Toto sú oblasti, na ktoré budeme prihliadať pri vyhodnocovaní jednotlivých ponúk. V tejto oblasti však nemáme ako MO SR až také veľké skúsenosti. Z toho dôvodu sme požiadali kolegov zo spomenutých ministerstiev o zdieľanie ich doterajších skúseností a expertíz v uvedených oblastiach. Základ spolupráce s ministerstvom hospodárstva spočíva v príprave a stanovení kritérií a váhových koeficientov pre oblasť zapojenia slovenského obranného priemyslu do perspektívnych dodávok. Ministerstvo financií nám malo pomôcť v príprave a stanovení kritérií a váhových koeficientov pri vyhodnocovaní cenových ponúk a celkových nákladov na vlastníctvo. Tieto oblasti tvoria hlavné atribúty hodnotených oblastí pri posudzovaní ponúk potenciálnych dodávateľov.

Kto bude mať pri výbere šancu, aké sú kritériá?

Našou prioritou je viesť v každom smere otvorenú a transparentnú súťaž. Preto, jednoducho povedané, v tomto čase má šancu každý dodávateľ, ktorý bude spĺňať požiadavky definované používateľom. Môžem poznamenať, že tieto požiadavky sa dokončovali v extrémne krátkom čase počas letných prázdnin, keď projektové tímy oboch projektov strávili dlhé hodiny pri spresňovaní jednotlivých bodov požiadaviek. Samozrejme, definovanie požiadaviek

prebiehalo už dlhší čas, ale ich finalizácia bola veľmi náročná, za čo im tiež patrí veľké poďakovanie. No a pri hodnotení ponúk budeme klásť dôraz na viacero aspektov. Celkovú cenu vozidla bude tvoriť súčet jednotlivých cien za jednotlivé súčasti vozidla. Bude to najmä podvozková časť, motorová časť, prevodová časť, elektronické systémy riadenia paľby, zbraňové systémy, prevádzkové systémy vozidla, výbava a podobne. Súhrnnú cenu integrovanej logistickej podpory zase tvorí súčet jednotlivých cien napríklad za výcvik obslúh, školenia inštruktorov, katalógy náhradných dielcov, výcvikovú dokumentáciu, prevádzkovú dokumentáciu, opravárenskú dokumentáciu atď. Prevádzkové náklady sú tiež neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia. V ich prípade budeme hodnotiť súčet prevádzkových nákladov na jednotlivé systémy v závislosti od počtu najazdených kilometrov, odpracovaných motohodín, počtu výstrelův a pod. Percento zapojenia obranného priemyslu Slovenskej republiky do dodávok techniky tvorí, samozrejme, osobitnú oblasť a jej vyhodnocovanie bude realizované za pomoci ministerstiev hospodárstva a financií. Termíny dodávok prvých kusov techniky a celej etapy, ako aj splnenie podmienok interoperability s NATO,

Každý kus techniky, ktorý sa nám podarí obstaráť, je pre nás v tomto neistom období veľkým sviatkom.

sú ďalšími aspektmi, na ktoré budeme prihliadať.

Komu budú obstarané zbraňové systémy dodané?

Obstaranie kolesovej platformy primárne podporí obranu Slovenskej republiky ako celku. Zároveň vytvorí základ na vybudovanie jednotky stredného mechanizovaného práporu určeného do pohotovosti v rámci Iniciatívy pripravenosti NATO (NRI – NATO Readiness Initiative), ku ktorej sa Slovenská republika zaviazala v rámci plnenia záväzkov NATO. Vozidlá budú spĺňať parametre dané dokumentom Capability Codes and Capability Statements za deklarovanej jednotky Medium Infantry Battalion, teda stredného mechanizovaného práporu. Zároveň budú BOV 8×8 vo verziách pre bojovú podporu a bojové zabezpečenie súčasťou ľahkej mechanizovanej brigády, ktorej hlavný bojový element budú tvoriť pásové bojové obrnené vozidlá. Predpoklad je výzbrojenie 1. mechanizovanej brigády na pásovom podvozku a kolesové vozidlá BOV 8×8 budú tvoriť základ výzbroje pre 2. mechanizovanú brigádu.

Áké ďalšie modernizačné projekty zbraňových systémov rezort pripravuje?

Očakávame požiadavku na obstaranie tankovej techniky, ktorá má byť súčasťou ľahkej mechanizovanej brigády. Obmena nákladných vozidiel N2G a N3G, čo sú ľahké, stredné a ťažké nákladné terénne vozidlá rôznych modifikácií a určenia, je viac než nevyhnutná a v najbližšej dobe sa budeme musieť zaoberať aj týmto veľkým projektom. Naplno beží projekt obstarávania služobných rovnôši. Už som spomínal dodávky radarov a v roku 2023 očakávame dodanie prvých lietadiel F-16.

Ktorým z tých, čo ste už realizovali, prikladáte ťažiskovú dôležitosť?

Som rád, že sa nám podarilo realizovať uvedené obstaranie 3D radarov či letiskových radarov. Tiež vrtuľníkov pre špeciálne sily, alebo napríklad teleskopické nakladače, ktoré podporia logistickú podporu, čiže špeciálnu ženijnú techniku. Každý kus techniky, ktorý sa nám podarí obstaráť, je pre nás v tomto neistom období veľkým sviatkom či už ide o bojovú techniku alebo výzbroj a techniku určenú na podporu operácií. V oblasti výzbrojovania pozemných síl mi nedá nespomenúť, že v tomto roku sme začali prvú dodávku samohybných húfnic ZUZANA 2. Aktuálne už máme prezbrojenú prvú batériu v Michalovciach a dodávky ostatných kusov očakávame v najbližšom období.

Zhovárať sa: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Ked' sa rúti PLAVÁ LAVÍNA

Mnohonárodný ženijný prápor TISA vznikol na základe medzivládnej dohody podpísanej 18. januára 2002 v Budapešti vládami Maďarska, Rumunska, Slovenskej republiky a Ukrajiny. Jeho základným poslaním je poskytovať pomoc miestnemu civilnému obyvateľstvu a zúčastňovať sa na znižovaní škôd pri katastrofách v povodí rieky Tisy.

Projekt vlastne spojil všetky krajiny, cez ktoré rieka Tisa preteká...

Už o rok neskôr sa v Maďarsku uskutočnilo prvé spoločné cvičenie. Organizuje sa každý rok v jednej z krajín projektu.

Tohtoročné cvičenie Blonde Avalanche 2021 (Plavá lavína), ktoré sa uskutočnilo 27. septembra až 1. októbra bolo v poradí devätnástym. Jubilejný 20. ročník cvičenia sa uskutoční v nasledujúcom roku na Ukrajine.

Mnohonárodný ženijný prápor TISA plní úlohy bez zbraní a munície v súlade s dohodou v spolupráci s ostatnými zložkami a inštitúciami zasahujúcimi pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a katastrof. Prápor je schopný uskutočňovať prieskum (zistiť rozsah ohrozenia), odstraňovať následky povodní, spevňovať brehy riek, priamo zachraňovať osoby i majetok v zaplavenej oblasti, čistiť cesty, ale napríklad stavať aj náhradné mosty.

Nad vododromom a jeho okolím, kde prebiehala praktická časť medzinárodného cvičenia Blonde Avalanche 2021 prelietal vrtuľník UH-60 Black Hawk prešovského vrtuľníkového krídla. Počas vzdušného prieskumu zistil, že v ohrozenej oblasti sa nachádza osoba, ktorá naliehavo potrebuje evakuáciu.

Žeriav Black Hawk

Ale viac už kapitán vrtuľníka major Ján Pačuta: „Osoba bola na streche domu v zaplavenej oblasti. Na jej záchranu sme využili techniku žeriavovania. Nerobíme to po prvý raz. Samotná technika nie je jednoduchá, ani ľahká. Vyžaduje si od celej osádky vrtuľníka maximálnu sústredenosť a spoluprácu. Je to vlastne klasické vísenie stroja nad vodnou či pevnou plochou. Ide o jednu z najnáročnejších častí pilotáže. So strojom visím nad objektom aj viac ako tri až päť minút, kým zachraňovanú osobu vyzdvihnú do vrtuľníka pomocou lana, ktoré sme

spustili. Pred akciou musia byť v rámci našej osádky dohodnuté signály. Palubný technik obsluhuje žeriav a prakticky navádza pilotov. Sú to vlastne moje oči pod vrtuľníkom. Rotmajstri Martin Cuper a Peter Rogoz, ktorí sa v uvedenej činnosti striedali, mi dávali praktické povely. Vďaka nim som sa orientoval a udržiaval vrtuľník v správnej pozícii.“

Záchrana sa skončila úspešne a major Pačuta zachráneného dopravil na bezpečné miesto, kde ho odovzdal zástupcom Slovenského Červeného kríža, ktorí sa o neho postarali. Zlým správam však nebol koniec. Člny Hasičského a záchranného zboru a seredského žienijného práporu zistili, že na vodnej ploche sa nachádzajú aj ďalšie osoby, ktoré sa topia a potrebujú pomoc. Rýchlo sa priblížili k ohrozenému miestu a postupne ich vyťahovali z vody do člnov. Len pre zaujímavosť, figurantov, ktorí potrebovali záchranu, hrali kadeti posledného, piateho ročníka AOS Lipťovský Mikuláš. Medzi nimi aj kadetka

Andrea Lichvarčíková: „Voda síce nebola v tomto jesennom období najteplejšia, ale bola som spokojná. Spoliehala som sa na hasičov a vojakov, že ma rýchlo dostanú z vody von,“ hovorila ešte uzímaná už v opatere zástupcov Slovenského Červeného kríža, zabalená do deky a s pohárom horúceho čaju v stane. Na breh ju v člne dopravili hasiči z modulu záchran pred povodňami s využitím člnov. Podľa jeho veliteľa podplukovníka Petra Maďariho, ktorý má v prezídiu Hasičského a záchranného zboru okrem iného na starosti odbornú prípravu, vzdelávanie a výcvik, na takéto a podobné zásahy sú dobre pripravení. „Som rád, že aj cvičenie Blonde Avalanche ukázalo dobrú pripravenosť jednotlivých zložiek domáceho krízového manažmentu na spoločný zásah v prípade potreby. Spolupráca s vojenskými zložkami, ale aj s Červeným krížom je veľmi dobrá. Pre našich občanov je to dobrá správa, lebo v prípade potreby sa môžu spoľahnúť na efektívnu pomoc.“

Projekt aktívnych záloh

Vseredskom ženijnom prápore, kde pred piatimi rokmi s celým projektom aktívnych záloh v rámci OS SR začínali, v rožňavskom prápore rchbo, kde sa pridali pred štyrmi rokmi a v trebišovskom mechanizovanom prápore o rok neskôr, majú už dnes bohaté skúsenosti. Ukázali sa silné i slabé stránky projektu. Okrem toho sa do prípravy zapojili aj vojenská policajti, príslušníci žilinského 5. pluku špeciálneho určenia a niektoré ďalšie súčasti rezortu.

Záložníci na cvičení

V tomto roku sa uskutočnila príprava aktívnych záloh po prestávke spôsobe-

nej koronavírusom a protiepidemickými opatreniami, napríklad v trebišovskom a martinskom mechanizovanom prápore, v rožňavskom prápore rchbo, seredskom ženijnom prápore i vo Vojenskej polícii. Veľmi dobrým počínom sa podľa všetkých zainteresovaných ukázalo zapojenie aktívnych záloh ženijného práporu do medzinárodného cvičenia Blonde Avalanche 2021 v Lešti. Vedúci oddelenia tvorby a prípravy záloh ozbrojených síl Odboru mobilizácie a záloh SELUZ podplukovník v. z. Martin Bačko na základe skúseností z posledného obdobia konštatoval, že v tých útvaroch, kde si uvedomili potrebu plnohodnotného začlenenia aktív-

V ďalšej fáze cvičenia uskutočnili príslušníci seredského ženijného práporu prieskum vodnej prekážky pomocou člna Zodiac. V ňom mali ženisti skvelého pomocníka – sonar. Vďaka nemu odhalili pod vodnou hladinou ukrytú prekážku. Predstavovalo ju zatopené motorové vozidlo. Bez jeho bezpečného odstránenia by nemohli príslušníci pontónovej rotý začať so zriaďovaním preprávk a neskôr celého 60-tonového pontónového mosta. Ženisti po lokalizácii vozidla zapojili laná, ktoré im zo svojho AV-15 podali hasiči a technika vzápätí pomocou navijaka vytiahla auto z vody a odpratala na bezpečné miesto, aby neprekážalo pri výstavbe mosta.

Medzinárodná jednotka

Ženijná jednotka, ktorej jadro predstavovali príslušníci aktívnych záloh posilne-

ní o maďarských, rumunských a ukrajinských ženistov, mohla začať so svojou prácou. K brehu sa presunuli tatrovky z pontónovej mostnej súpravy (PMS). Vozidlá mali naložené riečne diely a jeden pobrežný. Ženisti ich nacvičenými pohybmi spustili do vody a začali spájať. Veliaci poddôstojník rotý aktívnych záloh rotmajster Ondrej Mesároš vysvetlil, že riečne diely slúžia na zostavenie riečnej časti mosta na plávajúcich podperách a pobrežný dielec na vytvorenie prechodových častí medzi riečnou časťou mosta a brehom a na stavbu súlodia. Práca išla medzinárodnému osadenstvu od ruky. Veliteľ rotý aktívnych záloh kapitán Ján Nadžady, ktorý je reálne veliteľom 1. pontónovej rotý, neskrýval spokojnosť s ich prácou. Spoločne so svojím veliacim poddôstojníkom si pochvaľovali najmä prácu dvoch bratrov-

dvojčiek záložníkov: rotného v zálohe Ľubomíra Kukuru, ktorý bol veliteľom družstva, ale v priebehu cvičenia plnil aj úlohy veliteľa čaty, jeho brata, desiatnika v zálohe Rastislava či staršieho ženistu desiatnika v zálohe Jozefa Metesa. Medzi 38 záložníkmi sa nestratila výsledkami ani jediná žena, vojačka 2. stupňa v zálohe Martina Humajová – Petrenková.

Obaja bratia Kukurovci sa zúčastňujú na výcviku aktívnych záloh už päť rokov. Neskrývajú spokojnosť, že po štyroch rokoch opakovania v zriaďovaní preprávk ich v tomto roku čakala oveľa náročnejšia úloha: postavenie celého 60-tonového pontónového mosta. Tešili sa aj z toho, že sa stali súčasťou medzinárodného cvičenia Blonde Avalanche 2021. „Je to zážitok na celý život, spolupráca so zahraničnými účastníkmi cvičenia bola nad očakávanie dobrá.

ných záloh do výcviku, postarali sa o ich materiálne a technické zabezpečenie, organizujú pre nich zaujímavý výcvik, je zo strany príslušníkov aktívnych záloh najlepšia odozva. Aj keď podľa neho sa situácia postupne zlepšuje vo všetkých útvoroch, ktoré cvičia aktívne zálohy.

Napríklad veliteľ rožňavského práporu rchbo podplukovník Ondrej Iliško konštatoval, že počas výcviku aktívnych záloh sa zameriavajú aj na stmelovanie kolektívu príslušníkov aktívnych záloh so zabezpečujúcim personálom s cieľom zvýšiť ich povedomie o OS SR a so snahou motivovať ich k vstupu do aktívnej služby. „Ich prínos vidíme nielen v plnení úloh v rámci vojenských operácií na elimináciu rizík, ale predovšetkým v rámci domáceho krízového

manažmentu s cieľom ochrany života, zdravia a majetku obyvateľov SR v súvislosti s RCHB ohrozením. V budúcom výcvikovom roku 2022 plánujeme ďalej zvýšiť úroveň ich odbornej pripravenosti aj ich začlenením do výcviku multifunkčnej rotý rchbo počas medzinárodného cvičenia Toxic Lance 2022.“

Na dobrej ceste

Zaujímavý je aj pohľad hlavného dôstojníka rchbo v OS SR na výcvik aktívnych záloh plukovníka Olivera Toderišku. Konštatoval, že v roku 2018 začínali s prvými štrnástimi statočnými. Aj preto, že špecializácia rchbo je tak trochu „strašiakom“ v podobe nevynutnosti nosenia ochranných prostriedkov (masiek, odevov). „Ukázalo sa, že projekt je

príležitosťou aj pre našich kolegov, ktorí sa rozhodli skončiť aktívnu kariéru v OS SR, ale chuť byť v kontakte s nimi im zostala. Zároveň absolvent dobrovoľnej

„Som rád, že do cvičenia sa podarilo zakomponovať aj aktívne zálohy seredského ženijného práporu a rovnako kadetov AOS Liptovský Mikuláš. Spoločne so záložníkmi a ženistami seredského práporu plnili praktické úlohy pri zriaďovaní 60-tonového pontónového mosta cez vodnú prekážku aj maďarskí, rumunskí a ukrajinskí príslušníci pontónových jednotiek.“

generálmajor Štefan Kovács
zástupca náčelníka Generálneho štábu
OS SR – náčelník štábu

Pred cvičením sme sa jej pre jazykovú bariéru trochu obávali, ale ukázalo sa, že ženisti veľmi rýchlo našli spoločnú reč,“ hovorí desiatnik v zálohe Rastislav Kukura.

Medzitým obojživelné transportéry PTS-10 seredského ženijného práporu posilnené o príslušníkov Hasičského a záchranného zboru zachraňovali ľudí zo zaplaveného územia a prevážali ich do bezpečnej oblasti. Tam sa už o nich postarali zástupcovia Slovenského Červeného kríža. Jeho koordinátor pre krízový manažment plukovník v. v. Ján Maixner, ktorý dlhé roky pôsobil v zložkách rezortu obrany, sa aktívne zúčastnil aj na simulačnej časti cvičenia. „Našou úlohou bolo vytvoriť evakuačné centrum a postarať sa v ňom o evakuované osoby zo zaplaveného územia. Preberáme ich od OS SR a Hasičského a záchranného zboru. Na cvičení máme pracovníkov z banskobystrického kraja, ktorí znova ukázali, že sú veľmi dobre pripravení na zásah v rámci domáceho krízového manažmentu v prípade živelných katastrof. Dokonca aj na cvičení s medzinárodnou účasťou.“

Ženisti využívali aj mostný automobil AM-50. Jeho nadstavbu tvorí jedno mostné pole s odnímateľnou podperou. Vďaka nemu je schopné premostiť prekážku so šírkou od 2 do 12,5 metra,

hlbokú od 1,5 metra. Spojením viacerých mostných polí (maximálne 8) je možné premostiť prekážku od 12,5 do 106 metrov, hlbokú až šesť metrov.

S prácou záložníkov počas ich dvojtyždňového výcviku v priestoroch Centra výcviku Lešť bol spokojný aj inštruktor roty aktívnych záloh rotný Anton Hlavatý, ktorý reálne pôsobí ako veliteľ pontónového družstva. Priznáva, že s nimi pracuje už štvrtý rok. „Práca s nimi je dobrá, cítim, že majú snahu plniť všetky úlohy, naučiť sa aj niečo nové, ako v tom-

vojenskej prípravy sa môže prihlásiť podľa svojej preferovanej odbornosti. Mali sme a máme v radoch rchbo AZ manželskú dvojicu, ktorá sa navzájom

aj učila, v dobrom provokovala – a podľa nich je to aj spestrenie manželstva. Čo sa týka predstáv, tie sú obojstranne naplnené na asi 60 percent, čo je spôsobené viacerými faktormi vplyvujúcimi na celý proces. Podľa príslušníkov AZ nie sú to financie, čo im robí starosti. Napríklad im chýba vojenské uznanie vo forme povýšenia či zapojenie svojich v civile získaných oprávnení na obsluhu odbornej techniky. Očakávali aj lepšiu propagáciu aktívnych záloh ako celku. Z našej strany OS SR je to najmä o masívnejšej účasti. Pretože zabezpečujúci personál je rovnaký pre dvadsať vojakov ako by bol pre sto.“

Dobrou cestou idú pri príprave aktívnych záloh aj príslušníci Vojenskej polície. Na júnovú, už druhú prípravu

záložníkov bol zvedavý aj generálny riaditeľ sekcie ľudských zdrojov MO SR Martin Jakál. Záložníci v priebehu niekoľkých praktických ukážok prezentovali časť svojich spôsobilostí, ktoré získali počas dvojtyždňovej prípravy. Riaditeľ neskrýval spokojnosť. „Som presvedčený o tom, že aktívne zálohy predstavujú veľmi efektívne využívanie ľudských zdrojov. Preto je našim cieľom v rezorte vybudovať inštitút aktívnych záloh vo výrazne vyšších počtoch ako doteraz.“

Zástupca riaditeľa Vojenskej polície plukovník Marián Kudláč pripomenul, že pri organizácii tohtoročného kurzu sa poučili zo skúseností a podnetov, ktoré im adresovali absolventi premiérového minuloročného kurzu.

to roku pri výstavbe pontónového mostu. Musím povedať, že niekedy sú dokonca aktívnejší ako profesionálni vojaci. Vidieť a najmä cítiť, že sú tu preto, lebo chcú. Celú problematiku výcviku zvládli veľmi dobre. Som rád, že celé cvičenie prebieha v Centre výcviku Lešť, kde sú na tento účel doslova dokonalé podmienky.“

Kadeti sa nestratili

Počas dvoch týždňov výcviku aktívnych záloh seredského ženijného práporu sa nestratili ani kadeti posledného piateho ročníka AOS Liptovský Mikuláš. Plnili úlohy priamo na pontónoch pri zriaďovaní mostového prepraviska, v rámci cvičenia Blonde Avalanche v simulačnom centre cvičenia, ale aj ako figuranti pri záchrane z vodnej hladiny či preprave na PTS-10 cez vodnú prekážku. „Už o rok budeme vo svojich vojenských útvaroch

po skončení školy veliť jednotkám, preto je súčasné cvičenie so záložníkmi, ako aj medzinárodné cvičenie Blonde Avalanche dobrou školou a previerkou našich schopností,“ hovorí jeden z nich, kadet 5. ročníka Tomáš Vrbovský. Jeho kolegovia, Milan Marko, Peter Dolhý a Michal Dvorjak súhlasne prikyvovali hlavami. Priznávali, že doteraz absolvovali v útvaroch stáže v odtarasovacej rote. Preto je terajšia skúsenosť s pontónovou rotou a aktívnymi zálohami taká cenná.

Cvičenie Blonde Avalanche 2021 vyvrcholilo v prítomnosti zástupcov náčelníkov generálnych štábov zúčastnených krajín generálmajora Štefana Kovácsa za Slovensko, generálmajora Lászlóa Garasa za Maďarsko, generálporučíka Dumitru Scarlata za Rumunsko a generálporučíka Pavla Zujeva za Ukrajinu. Generálmajor Kovács zdôraznil význam

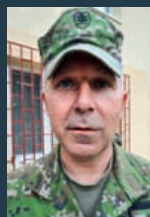
V Centre výcviku Lešť sa uskutočnil 19. ročník medzinárodného cvičenia Blonde Avalanche.

Plukovník Alexander Kollárik,
veliteľ topolčianskej mechanizovanej
brigády, riadiaci cvičenia:

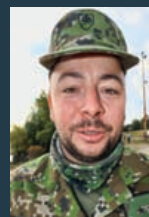
Cvičenie ukázalo, že medzinárodný štáb i príslušníci ženijných pontónových jednotiek zo Slovenska, z Maďarska, Rumunska a Ukrajiny vedú úspešne spolupracovať. Som veľmi rád, že do cvičenia sa úspešne zapojili aj príslušníci aktívnych záloh seredského ženijného práporu a kadeti AOS Liptovský Mikuláš, Hasičského a záchranného zboru, Červeného kríža, simulačného centra Centra výcviku Lešť, ale aj prešovského vrtuľníkového krídla.

Podplukovník Jozef Kasl,
veliteľ seredského ženijného práporu:

Po prvý raz sme do medzinárodného cvičenia zapojili aktívne zálohy pontónovej rot. Tento krok sa nám osvedčil, lebo práve aktívne zálohy môžu byť nasadené a využité v rámci domáceho krízového manažmentu. Počas cvičenia bolo vidieť ako sa ďalej zdokonaľuje ich pripravenosť.

Nadporučík Peter Gergely,
veliteľ 4. technickej rot Sered',
zástupca riadiaceho cvičenia:

Na cvičení som mal na starosti pôsobenie reálnych jednotiek. Základ pontónovej jednotky tvorili predovšetkým aktívne zálohy. Oceňujem ich prístup k cvičeniu. Je vidieť, že každý rok stúpa ich vycvičenosť. To znamená, že sa rozširujú možnosti ich reálneho využitia v prípade potreby. Záložníci ukázali, že vedú spolupracovať aj v rámci medzinárodného kolektívu.

medzinárodného projektu TISA, ktorý zastrešuje ženijné jednotky účastníckych krajín. Podľa neho mnohonárodný štáb cvičenia ukázal, že je spôsobilý plniť náročné úlohy pri plánovaní a riadení zásahu v prípade mimoriadnej situácie a záplav. „Som rád, že do cvičenia sa podarilo zakomponovať aj aktívne zálohy seredského ženijného práporu a rovnako kadetov AOS Liptovský Mikuláš. Spoločne so záložníkmi a ženistami seredského práporu plnili praktické úlohy pri zriaďovaní 60-tonového pontónového mosta cez vodnú prekážku aj maďarskí, rumunskí a ukrajinskí príslušníci pontónových jednotiek. Oceňujem aj veľmi dobrú úroveň spolupráce príslušníkov mnohonárodného ženijného práporu spoločne s príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru a Slovenského Červeného kríža v rámci plnenia úloh cvičenia.“

Riadiaci cvičenia, veliteľ topolčianskej mechanizovanej brigády plukovník Alexander Kollárik vyzdvihol, že 19. ročník veliteľsko-štábného cvičenia s čiastočným vyvedením vojsk sa uskutočnil v Centre výcviku Lešť aj s pomocou simulačných technológií. Záverečná praktická ukážka spôsobilosti medzinárodného práporu na cvičisku vododrom a v jeho okolí podľa neho ukázala, že mnohonárodný ženijný prápor je spôsobilý plniť svoje poslanie v prípade, ak by to situácia v niektorej zo zúčastnených krajín vyžadovala. Na záverečnom slávnostnom nástupe štafetu od veliteľa seredského ženijného práporu podplukovníka Jozefa Kasla prevzal jeho ukrajinský kolega. Jubilejná 20. Plavá lavína sa budúci rok uskutoční na území Ukrajiny.

Text a foto: Jozef Žiak

Po štyroch rokoch znova na Slovensku. Jeho účastníkov sme sa spýtali, čo im priniesol.

Rotmajster Ondrej Mesároš,
veliaci poddôstojník jednotky aktívnych záloh:

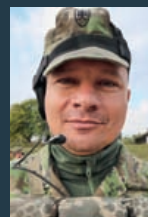
Príslušníci aktívnych záloh precvičili výstavbu 60-tonového mostového prepravníka, čo je oproti minulosti ďalší kvalitatívny posun. Úlohu splnili s výborným výsledkom, časové normy neboli problémom. Som rád, že vedeli začleniť aj ženistov z Maďarska, Rumunska a Ukrajiny ako aj kadetov posledného ročníka vojenskej akadémie. Teší ma aj ich výborná spolupráca so záchrannými zložkami.

Kadetka Katarína Lichvarčíková,
kadetka 5. ročníka AOS
Liptovský Mikuláš:

Moje očakávania a predstavy, ktoré som mala pred výcvikom s aktívnymi zálohami a medzinárodným cvičením, sa splnili. Vyskúšali sme si spoločne so záložníkmi skladanie pontónov, prevážali sme sa cez vodnú prekážku na PTS-10 a nakoniec sme predstavovali figurantov. Teda ľudí, ktorí sa ocitli vo vode a hasiči a vojaci nás zachraňovali. Tie dva týždne považujem za výborne strávený čas.

Rotný v zálohe Ľubomír Kukura,
veliteľ ženijného družstva:

Na cvičení aktívnych záloh sa zúčastňujem už piaty rok. Nezriaďovali sme už len prepravné prepravníky, ale celý pontónový most. Je to síce zložitejšie a náročnejšie, ale aj zaujímavejšie. Teší ma, že sme sa stali súčasťou medzinárodného cvičenia a mohli sme spolupracovať so ženistami z Maďarska, Rumunska a Ukrajiny, ako aj s kadetmi. Ukázalo sa, že dokážeme pôsobiť aj v medzinárodnom kolektíve.

Stopy Prahy vo svete

Kto by nepoznal legendárnu vétiesku? Terénny nákladný automobil vyvinuli pre československú armádu, no dočkal sa aj exportu do zahraničia a širokého využitia v civilnom sektore. Existoval tiež v obrnenej bojovej verzii.

O značenie V3S znamená vojenský trojtonový špeciál. Požiadavky na vývoj nového terénneho automobilu vydal generálny štáb v auguste 1951 a už o necelý mesiac bol projekt hotový. Prispel k tomu fakt, že na projekte sa podieľali ľudia, ktorí mali skúsenosti z vývoja predchádzajúcich neúspešných prototypov. Československá armáda sa totiž snažila získať nové vozidlá z domácej výroby už od roku 1947. Prototyp V3S bol hotový vo februári 1952 a v apríli 1953 bola povolená sériová výroba. Tá sa však naplno rozbehla až v roku 1954, po odstránení všetkých nedostatkov zistených počas intenzívnych skúšok prototypov.

Výroba bežala najprv v závode Praha, v roku 1964 sa presunula do Avie a napokon sa v rokoch 1986 až 1990 vétiesky vyrábali v Bratislavských automobilových závodoch (BAZ). Celkovo ich vzniklo 130-tisíc a rozšírili sa do 72 krajín sveta. Oceňovaná bola ich priechodnosť terénom, o čo sa postarala vysoká svetlá výška a pohon všetkých šiestich náprav. Naopak, pomerne slabá bola ich maximálna rýchlosť – iba 60 km/h. Neskôr sa ju podarilo zvýšiť na 75 km/h.

Hoci sa rýchlo presadili aj v civilnom sektore, svoj vojenský pôvod nikdy nezapreli. Pre armádu vzniklo okrem

bežných ťahačov aj množstvo špecializovaných verzií. Pod označením AV-3 sa skrýva V3S so žeriavom na korbe, ktorá slúžila ako odťahovacia. Na letiskách slúžila verzia s pristávacím svetlometom APM-90. Takisto tam našla využitie aj verzia s motorom M701 z cvičného lietadla L-29 Delfín. Nešlo pritom o žiadny pokus zvýšiť chabú maximálnu rýchlosť zástavbou prúdovej pohonnej jednotky. Motor bol namontovaný na korbe a slúžil na čistenie letiskových dráh od snehu a námrazy. Celý komplet má označenie Odmrazovacie zariadenie OZ-88.

Vyskytli sa aj V3S nesúce ostrú delostreleckú výzbroj – konkrétne

32-hlavňový raketomet vz. 51 kalibru 130 mm. Tieto samohybné raketomety sa z Československa aj vyvážali. Známe je ich nasadenie v egyptskej armáde vo vojnách proti Izraelu.

Obrnená vétieska

Najvýraznejšiu vojenskú modifikáciu však predstavuje PLDVk vz. 53/59. Pod týmto označením sa skrýva samohybný protiletadlový dvojkanón kalibru 30 mm namontovaný na dôkladne prestavanej a opancierovanej Prahe V3S. Z pôvodného auta tak ostal prakticky len podvozok. Kabína posádky sa presunula kompletne za motor, čo umožnilo výrazne znížiť siluetu vozidla. Kryli ju pancie-

rové plechy, ktoré mali vpredu hrúbku 10 mm a na bokoch 6 mm. Plechy boli pozvárané v rôznych ostrých uhloch, čo zvyšovalo balistickú odolnosť vozidla. Posádku chránili pred črepinami a ľahkými zbraňami kalibru 7,62 mm.

V kabíne sedel vľavo vodič a vpravo veliteľ vozidla. Za nimi sedeli chrbtom k smeru jazdy dvaja nabíjači. Piatym členom posádky bol strelec, ktorý mal miesto v opancierovanej kabíne zbraňového systému na korbe. Ľavou rukou ovládal námer (-10° až +85°) a pravou odmer (360°). Spúšť zbraní ovládal ľavou nohou.

Kanóny kalibru 30 mm boli určené primárne na boj s nízko letiacimi vzdušnými cieľmi do rýchlosti 1 000 km/h. Na takéto ciele mali účinný dosah približne 3 500 m. Pri boji s ľahko pancierovanými pozemnými cieľmi bol účinný dosah okolo 2 000 m. Praktická rýchlosť streľby bola asi 150 výstrelův za minútu. Kanóny mali zásobníky po 50 nábojov, ktoré sa nasadzovali zhora. Preto potrebovali dvoch nabíjačov – z každej strany jedného pre jeden kanón. Zásobníky mali hmotnosť 85 kg a manipulácia s nimi bola pomerne náročná. Vozidlo mohlo niesť až 900 nábojov pre kanóny.

Zameriavač bol len optický, čo limitovalo vozidlo na streľbu iba za dobrej viditeľnosti. Pred streľbou bolo potrebné zablokovať pruženie, aby sa vozidlo nerozhodalo. V prípade potreby sa dala lafeta s dvojkanónom z korby sňať a použiť ako stacionárne palebné stanovisko.

Montáž na Slovensku

Na internete možno občas naraziť na tvrdenie, že tieto vozidlá sa montovali v Dubnici nad Váhom. Nie je to však pravda. V skutočnosti vznikali o niekoľko kilometrov južnejšie, v Kubreji, čo je časť Trenčína. Konkrétne v Strojárňach 9. mája, neskôr premenovaných na Továrňu obrábacích strojov (TOS).

Na začiatku však bola požiadavka na vývoj takéhoto samohybného protiletadlového kanóna, ktorý nariadil generál Janko v roku 1957. V závodoch v Přelouči, vo Vsetíne a Brne vznikli dva prototypy, ktoré ešte neboli zostrojené z pancierových plechov. Vývoj prebiehal pod krycím názvom Ještěrka. Keďže v našich končinách sa nič neutají, tento názov zľudovel a ujal sa ako pomenovanie vozidla počas celej jeho kariéry.

Koncom roka 1958 padlo rozhodnutie o zavedení stroja do výzbroje pod označením 30 mm PLDvK vz. 53/59. Do januára 1959 zhotovili v Olomouci a v Trenčíne – Kubreji ďalší prototyp, tentoraz už z pancierových plechov. Sériová výroba potom prebiehala od polovice roka 1959 až do roka 1978. Československá armáda ich prevzala približne 900 a používala ich ako protiletadlovú ochranu tankových a motostreleckých

plukov. Ešte v roku 1988 sme ich mali vo výzbroji približne sedemsto. Pri delení štátu si ich rozdelili Česko a Slovensko v pomere 2:1. Slovenská armáda ich definitívne vyradila v druhej polovici 90. rokov, v tej českej posledný kus doslúžil v roku 2003.

Najostrejšieho „bojového“ nasadenia v československých službách sa jedna Ještěrka dočkala v marci 1964, keď sa s ňou traja vojaci a jedna žena pokúsili ujsť do západného Nemecka. Na hraničnom priechode Pomezí neďaleko Chebu prerazili dve závary, no na tretej, s betónovými prekážkami, ich plán na útek za slobodou stroskotal.

Zostrel MiG-u

Výrazne väčšie nasadenie čakalo na Ještěrky v cudzine. Československo ich exportovalo do spriatelnených krajín – na Kubu, do Egypta, Líbye, Iraku, no najmä do Juhoslávie. Tá kúpila prvých 220 kusov už v roku 1965 a postupne ich nakúpila takmer 800. Počas rozpadu Juhoslávie ich v občianskej vojne nasadili všetky bojujúce strany. Jeden srbský stroj vtedy zostrel chorvátsky MiG-21, čo je zrejme jediný zostrel na konte tohto typu. Viac sa počas konfliktu využívali v boji proti pozemným cieľom. Bojovníci sa neštítali použiť ich ani proti civilistom, čo im vynieslo nelichotivú povesť.

Srbsko ich má vo výzbroji dodnes. Oficiálne ide približne o 40 kusov, neoficiálne ich je viac. V roku 2019 dokonca tamojšia firma Srboauto predstavila modernizáciu PLDvK vz.

53/59. Ide však len o zdokonalenie kabíny a podvozka, na korbu sa rátať s modernejším palebným systémom. Aj tu majú Srbi bohaté skúsenosti. Počas bojov s NATO montovali na Ještěrky odpaľovacie zariadenia pre ruské rakety R-60 a R-73 s infračerveným navádzaním. Tie boli pôvodne určené pre stíhačky ako rakety vzduch-vzduch. Takáto raketová Ještěrka nad Kosovom zasiahla a poškodila americké bojové lietadlo A-10.

Zatiaľ poslednou známou krajinou, kam osud zavial výrobok z trenčianskej časti Kubrá, je africké Kongo. Tam sa Ještěrka objavila na strane povstalcov počas bojov v roku 2012. Zrejme ide o ilegálny vývoz z krajín bývalej Juhoslávie.

Text: Miroslav Barič

30 mm PLDvK vz. 53/59

dĺžka: 6,9 m
šírka: 2,35 m
výška: 2,95 m
hmotnosť: 10 300 kg

posádka: 5 osôb
výkon motora: 98 k
max. rýchlosť: 60 km/h
dojazd: 500 km

Filipíny vyberajú stíhačky

Americké ministerstvo zahraničných vecí schválilo potenciálny predaj stíhačiek F-16 Filipínam. Malo by ísť o tucet lietadiel, z toho desať jednomiestnych F-16C a dve dvojmiestne F-16D. Celková cena by bola 2,9 miliardy dolárov a zahŕňala by aj strely vzduch-vzduch AIM-9X Sidewinder a riadené strely AGM-84 Harpoon určené na boj proti lodiam. Deň po uvoľnení predaja zo strany USA však filipínsky minister obrany Delfin Lorenzana vyhlásil, že cena je príliš vysoká a že filipínske letectvo vyhodnocuje iné ponuky. Tie bližšie nešpecifikoval, ale malo by ísť o švédске stroje JAS 39 Gripen. Filipíny už v roku 2005 vyradili staré lietadlá F-5 a odvtedy nemajú vo výzbroji žiadne stíhačky. To chcú zmeniť, no limituje ich nedostatok financií.

USA nakupujú muníciu

Text: Miroslav Barič

USA objednali od švédskej firmy Saab muníciu do bezzáklzových zbraní Carl-Gustaf za 75 miliónov dolárov. Dodáť ju majú v roku 2022 a je určená pre americkú armádu i námornú pechotu, ktoré tieto zbrane používajú už roky. Objednávka zahŕňa sedem rôznych typov munície vrátane granátov proti tankom, proti budovám, dymových či osvetľovacích. Výrobca ponúka 14 rôznych druhov munície, čo len podčiarkuje viacúčelovosť tejto zbrane kalibru 84 mm. Prvá verzia M1 sa objavila už v roku 1946, v roku 2014 vyvinuli zatiaľ najnovšiu verziu M4. Zbraň sa zo Švédska rozšírila do celého sveta, aktuálne ju používajú armády 46 štátov vrátane Slovenska, Česka, Maďarska, Poľska či Rakúska.

Nemci majú Boxery

Nemecký výrobca oficiálne odovzdal Bundeswehru posledný zo 403 objednaných osemkolesových obrnených vozidiel Boxer. Prvá objednávka znela na 272 vozidiel, z ktorých bolo 125 obrnených transportérov, 72 zdravotníckych vozidiel, 65 veliteľských a 10 určených na výcvik vodičov. Po skúsenostiach z Afganistanu objednala nemecká armáda na konci roka 2015 ďalších 131 obrnených transportérov v upravenej verzii A2. Tento druhý kontrakt mal hodnotu 478 miliónov eur.

Boxer je dlhý 7,93 m a prázdne vozidlo má hmotnosť 25 ton. S plnou bojovou výbavou môže hmotnosť stúpať až na 38 ton. Dieselový motor má výkon 710 koní a maximálna rýchlosť je 103 km/h. Vo verzii obrneného transportéra má trojčlennú posádku a môže prepravovať ďalších 8 vojakov.

Grécko kúpi francúzske fregaty

Grécko kúpi od Francúzska tri vojnové fregaty v rámci prehĺbenia strategického partnerstva medzi oboma krajinami. Oznamil to francúzsky prezident Emmanuel Macron po podpise zmluvy s gréckym premiérom Kyriakosom Mitsotakisom. Cieľom nákupu je podľa Macrona obrana spoločných záujmov v Stredomorí. „Zmluva je odvážnym prvým krokom k európskej strategickej autonómii,” povedal Macron počas podpisovej ceremónie v parížskom Elyzejskom paláci. Grécko kúpi od Francúzska tri vojnové fregaty triedy Belharra. Ide o ťažko vyzbrojené lode, ktoré dokážu plniť širokú škálu misií. Podľa Macrona Atény kúpou plavidiel vyslali signál dôvery, ktorú vkladajú do francúzskeho zbrojárskeho priemyslu.

Robot z Izraela

Dodávateľská spoločnosť izraelskej armády predstavila ozbrojeného robota ovládaného na diaľku, ktorý sa môže využívať na hliadkovanie v bojových zónach, strelbu či vystopovanie špiónov. Štvorkolesový robot, ktorého vyvinula ELTA System, dcérska firma izraelskej štátnej spoločnosti na výrobu lietadiel Israel Aerospace Industries IAI, je ovládaný elektronickým tabletom a súčasťou jeho vybavenia sú dve automatické zbrane, kamery a senzory. Robot má schopnosť zhromažďovať informácie pre pozemné jednotky, zasiahnuť strelbou neďaleké ciele, prenášať zranených vojakov, ako aj transportovať zásoby na bojisko. Izraelská armáda v súčasnosti na hliadkovanie v okolí palestínskeho pásma Gazy využíva podobné menšie zariadenie s Jaguar.

Boeing vyrobí v Austrálii drony

Americká spoločnosť Boeing bude vyrábať v Austrálii nový typ bezpilotných vojenských lietadiel. Záverečná fáza konštrukcie bojových dronov v rámci projektu Loyal Wingman bude prebiehať na letisku Wellcamp neďaleko mesta Toowoomba v austrálskom štáte Queensland. Prvé testovacie lety sa uskutočnili už začiatkom tohto roka. Bojový dron bude využívať umelú inteligenciu na operácie v tandeme s lietadlami s ľudskou posádkou. Za uplynulé polstoročie ide o prvé bojové lietadlo navrhnuté a vyrobené v Austrálii. Dcérska spoločnosť Boeing Australia v súčasnosti vyvíja v spolupráci s Kráľovskými austrálskymi vzdušnými silami RAAF šesť lietadiel.

..... Text a foto: TASR

Česko obstará z Izraela raketový systém

Česká republika kúpi nový raketový systém pozemnej protivzdušnej obrany SPYDER od izraelskej štátnej spoločnosti Rafael v hodnote viac než pol miliardy eur. Na dodávke systému sa má viac než 30 percentami podieľať aj český zbrojársky priemysel. České ministerstvo obrany predpokladá, že nový raketový systém bude armáda používať najmenej 20 rokov. Náklady na používanie počas tohto obdobia majú dosiahnuť v prepočte 900 miliónov eur, z toho necelá tretina pôjde za servis izraelskej firme. Česká armáda posudzovala celkovo deväť systémov pozemnej protivzdušnej obrany od siedmich výrobcov. Rokovania s izraelskou vládou začala v novembri 2020. Nový raketový systém má ČR získať do roku 2026.

1971 Martin – 2021 Martin

Stretnutia mladých svišťov

Ak by sa niekto o stretnutiach niekdajších vojenských študentov či kamarátov z vojny vyjadril ako o stretnutiach starých zbrojnošov, nemá pravdu. V skutočnosti to bývajú stretnutia mladých svišťov.

Kedy boli v roku 1971 vo Vyššom delostreleckom učilišti v Martine vyradené prvé tri stovky absolventov Vojenskej strednej odbornej školy raketového vojska a delostrelectva, mali doplniť nižšie a stredné veliteľské aj technické funkcie. Keď sa tento rok po polstoročí v Martine stretli, boli medzi nimi aj bývalí velitelia útvarov či plukovníci generálnych štábov.

Delostrelci po polstoročí

„Boli sme piati súrodenci a pre rodičov nebolo ľahké dať ma vyštudovať, preto som sa rozhodol pre armádu. Do uniformy ma obliekli už ako 15-ročného a nikdy som neľutoval,“ spomenul Jozef Kavecký, prezident Českej a slovenskej obce delostreleckej, plukovník vo výslužbe. Dôstojník, ktorý si počas služby doplnil vysokú školu a napokon v rokoch 1991–1995 velil 3. delostreleckému pluku v Senici, dodal: „Skutočne tvrdý kasárenský režim bol samozrejmosťou, ale podmienky na štúdium boli vynikajúce. S nikým sa však nemaznali, ročník sa opakovať nedal a kto neurobil trebárs matematiku alebo telesnú, ten vyletel. Pomaly pol stovka sa k maturi-

te neprepracovala.“ Podplukovník Vladimír Neupauer, ktorý v rokoch 1994–1995 velil 14. delostreleckému pluku v Brezne, sa pridal: „Naša vojenská škola patrila k tým najlepším stredným školám v republike, pretože keď som začal študovať na Vysokej škole dopravnej v Žiline, z matematiky, fyziky a deskriptívnej geometrie som bol o dve konské dĺžky pred ostatnými.“ Za technikov, ktorých bola takmer polovica, hovorí pplk. v. v. Emil Hrivňák: „Mali sme také zručnosti v kovaní, zváraní či obrábaní kovov, že by to vydalo popri maturite aj na tri výučné listy. Ťažili sme z toho celý život v armáde – a zide sa mi to aj teraz v dôchodku.“

Hovoria, že boli dobrá partia, ale zdalo sa, že ich študentskému kamarátstvu dávno odzvonilo. Opäť dokopy ich dal podplukovník v. v. Václav Richter, ktorý slúžil v Kladne: „Ako to býva, sľúbili sme si, že sa budeme stretávať po piatich rokoch. Deväť desiatín z nás však rozhádzali po posádkach v Západnom vojenskom okruhu. Niektorí robili v utajovanom režime, iní postupne odchádzali do civilu, takže sme o sebe väčšinou ani netušili.“ Až v roku 2009 sa

začalo pátranie po mladých svištíkoch, ako ich volali ich starší spolužiaci, ako aj velitelia školských jednotiek. „Prvý raz sme sa stretli v roku 2011. Planá u Mariánskych Lázní, Senica, Brezno či Benešov – odvtedy si užívame naše trojdňové návraty do mladosti každý rok,“ usmial sa pplk. Richter.

Povýšení, poníženi, zmierení

Svoje uniformy a medaily nechávajú doma. V rámci služby si tej vojenskej subordínácie zažili viac ako dosť. Počas stretnutí sú to opäť tí mladí chalani, ktorí so smiechom spomínajú na svoje prvé pívá, či na organizované spoločné večierky so študentkami Strednej pedagogickej školy v Turčianskych Tepliciach. I keď – všetci vedia, že napríklad Ivo Hošek to dotiahol na plukovníka generálneho štábu a pred odchodom do civilu bol do roku 1990 veliteľ 75. ťažkej húfnicovej delostreleckej brigády v Pardubiciach. Na druhej strane podpraporčík v. v. František Rezek „hodil flintu do žita“ v Sokolove už po šiestich rokoch: „Sestra mala niečo s jedným Američanom, kontráši, teda vojenská kontrarozviedka, to hneď zistili. V tom momente

som nebol perspektívny, a tak som radšej odišiel do civilu.“ Podpráporčík v. v. Michal Bajer z Košických Olšian odišiel už v roku 1975 do civilu preto, lebo mu nechceli povoliť štúdium na civilnej vysokej škole, respektíve podmienovali ho vstupom do komunistickej strany. No a aby bolo zrejmé, že išlo o zložité časy, treba dodať, že ich vyučujúceho dôstojníka Milana Müllera počas normalizačných čistiek vyhodili z kasární rovno na ulicu. „Pred previerkovou komisiou som sa odmietol stotožniť s názorom, že vpád vojsk Varšavskej zmluvy do Československa v roku 1968 nebola okupácia, ale bratská pomoc. No a ešte som dodal, že ak by k nám Rusi prišli s fľašou vodky, tak ju s nimi kamarátsky vypijem do dna. Ale keďže prišli na okupačných tankoch, nech idú... niekam,“ spomenul plk. v. v. Milan Müller, ktorý za tými dvoma desaťročiami mimo armády dodnes banuje. No treba dodať, že okrem rehabilitácie v roku 1990 sa dočkal aj krásnej satisfakcie. „Moji mladí svišníci z Martina ma každý rok navštevujú. A keď som mal osemdesiat rokov, tak mi nielenže prišli zablahoželať, ale potajme pre mňa pripravili fakt nádherný ohňostroj, takže celá dedina sa tešila so mnou.“

Pre zdravotný stav sa síce už od Brezna do Martina na stretnutie neodvážil, ale viacerí učitelia mladých svišníkov prišli. Azda najznámejší z nich je plukovník v. v. Libor Gašpírik, ktorý v rokoch 1994 – 2003 stál na čele Vojenskej polície. Jeho, podobne ako viacerých ďalších učiteľov a spolubojovníkov, Jozef Kavecký a Vladimír Neupauer ocenili vyznamenaniami Českej a slovenskej obce delostreleckej. Aj preto práve oni dvaja boli na začiatku oficiálnej časti v uniformách. Z vyznamenaní sa potešil aj podplukovník Emil Hrivňák, dlhoročný vysokoškolský pedagóg Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, ktorý tento rok v Martine svojich bývalých spolužiakov hostil. Po piatkovej slávnostnej večeri všetkým oznámil, že v sobotu ich čaká obhliadka kasárenských priestorov, kde študovali a potom dáva na výber: „Alebo pôjdeme na Jahodník, kde sme chodievali na výcvik a teraz je tam Múzeum slovenskej dediny, alebo ostane v meste, kde nás bude čakať ochutnávka remeselných pív.“

Logisti, spojári a ženisti

Pravdaže, podobných stretnutí mladých svišníkov bývajú ročne stovky. No nielen bývalých profesionálnych vojakov, ale aj tých, ktorí spoločne absolvovali základnú vojenskú službu. „Naša šesťica sa stretáva raz až dvakrát za rok, odkedy sme pred štyrmi desaťročiami ukončili dvojročnú vojenčinu v rote tylového zabezpečenia v Brne, dnes by nás asi vo-

lali logisti,“ usmial sa čatár vo výslužbe Jozef Rybárik z Domaníže pri Považskej Bystrici, ktorý začiatkom jesene hostil svojich kamarátov. Majú za sebou stretnutia trebárs aj v Hraniciach na Morave, Rožnove pod Radhoštom či v Čertove. „Naše vojenské príbehy podrobne poznajú aj manželky či celé rodiny. To priateľstvo je doslova súčasťou našej identity,“ zdvihol Jozef Rybárik palec nahor.

Pravdaže, nie všetci bývalí vojaci základnej služby spomínajú na svoju vojenčinu radi. Tí, ktorí zažili viac nezmyselného šikanovania, ako toho lepšieho, sa obzrú späť iba ak s odporom. Čatár v. v. Martin Baláz z Bratislavy však mal šťastie. Z tucta spojárov a radistov, ktorí do roku 1981 slúžili 24 mesiacov v Kostelci nad Orlicí, sa stala celoživotná partia. Borinka na Záhorí, Kersko pri Prahe či teraz Trenčín... „Nestretli sme sa len štyri razy, keď mali viacerí kamaráti malé deti. No inak sa na tie každoročné trojdňovky koncom leta teším už dlhé týždne dopredu.“

A aké mávajú stretnutia bývalí profesionáli – ženisti, ktorí najskôr začali študovať na vysokej škole v Martine a napokon promovali vo Vyškove? Hovorí za nich plukovník v. v. Dušan Juhás, ktorý bývalých spolužiakov 40 rokoch po vyradení za poručíkov privítal v Pavčínej Lehote v Liptove: „Najskôr sme sa stretávali vždy po piatich rokoch. No ako nás začalo ubúdať, interval sme skrátili na rok. Či už to bolo v Hodoníne, Banskej Bystrici, alebo v Litoměřiciach, tak ako sme kedysi hovorievali o frajerkách a ambíciách, tak dnes hovoríme o vnúťatách a našich chorobách. Napriek tomu vždy úžasne omladneme – a ten kamarátsky smiech je liek nad všetky ostatné.“

PS: A či si mladí svišníci napokon vybrali v Martine skanzen alebo ochutnávku? Plk. Emil Hrivňák odpovedá: „Okolo pätnásť nás išlo do skanzenu – a napokon sme sa všetci tridsiati traja stretli pri pive!“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, archív M. B. a R. J.

1981 Brno – 2021 Domaníža

1981 Kostelec nad Orlicí – 2021 Trenčín

1981 Vyškov – 2021 Pavčina Lehota

Deň Ozbroyených síl SR

Profesionálne vojačky a vojaci si spolu s vedením rezortu obrany a velením Ozbroyených síl SR slávnostným nástupom v priestoroch ministerstva obrany a tiež vo všetkých vojenských útvaroch na Slovensku pripomenuli Deň Ozbroyených síl SR. Mimoriadne povýšených bolo osem príslušníkov OS SR. Minister obrany Jaroslav Naď vyznamenal šesťnásť profesionálnych vojakov a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko ďalších 221 príslušníkov OS SR. Súčasťou osláv bola aj spomienka pri Pamätníku hurbanovských bojov z roku 1848 v Brezovej pod Bradlom. Už druhýkrát sa vzhľadom na epidemickú situáciu podujatie uskutočnilo bez účasti verejnosti.

Rokovali náčelníci V4

Náčelník Generálneho štábu Ozbroyených síl SR generál Daniel Zmeko sa 13. a 14. októbra zúčastnil na rokovaní náčelníkov generálnych štátov ozbrojených síl krajín V4 v Maďarsku. Témou bola spolupráca ozbrojených síl krajín V4, zameraná na zvyšovanie operačnej pripravenosti, výcviku a cvičení, ako aj na budovanie a rozvoj vojenských spôsobilostí na zabezpečenie obrany regiónu v rámci súčasných aj budúcich ohrození. Generáli prediskutovali aj poznatky a skúsenosti z nasadenia ozbrojených síl v rámci opatrení proti pandémie Covid-19, zabezpečenia evakuácie civilných osôb z Afganistanu a dotkli sa aj problematiky nelegálnej migrácie. Prvý deň sa na rokovaní zúčastnil aj veliteľ ozbrojených síl Ukrajiny generálporučík Valerij Zalužnyj.

■ Vojenské vzťahy Slovenska a Ukrajiny zažívajú markantný rozvoj, a to najmä vo vojensko-odbornej rovine. Zhodnotil to minister obrany SR Jaroslav Naď po rokovaní s náčelníkom Generálneho štábu Ozbroyených síl Ukrajiny genpor. Valerijom Zalužnym, ktorý na Slovensko pricestoval 11. októbra na pozvanie náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka.

■ Ozbroyené sily SR definitívne prechádzajú na dvojročný plánovací a výcvikový cyklus. Počas slávnostného ceremonálu v priestoroch Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko 7. októbra svojím podpisom schválil plány činnosti generálneho štábu a všetkých piatich hlavných zložiek OS SR na obdobie október 2021 až september 2023.

■ Počas odbornej konferencie hlavného lekára OS SR MILMEDKON 2021 v priestoroch Akadémie ozbrojených síl odovzdal riaditeľ ÚVN SNP Ružomberok - FN Robert Rusnák ocenenie 22 príslušníkom OS SR ako výraz vďaka vojenským zdravotníkom, ktorí počas núdzového stavu pomáhali na viacerých klinikách a oddeleniach ÚVN. K poďakovaniu sa pripojil aj minister obrany Jaroslav Naď.

■ V Samohybnom delostreleckom oddiele sa v dňoch 4. - 15. októbra pod velením veliteľa pplk. Mareka Uchaľa uskutočnil intenzívny výcvik vojakov určených na nasadenie do decembrovej rotácie v operácii Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku.

■ V dňoch 11. až 15. októbra sa v priestoroch Centra výcviku Lešt uskutočnilo súčinnostné cvičenie vojenských hasičských jednotiek vzdušných síl. Zúčastnili sa na ňom hasičské jednotky dopravného krídla Kuchyňa, taktického krídla Sliač a vrtuľníkového krídla Prešov. Cieľom bolo vzájomné zosúladenie, osvojenie návykov a zručností pri jednotlivých zásahoch, ako aj zaškolenie nových príslušníkov.

■ V Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši zložilo imatrikulačný sľub 123 študentov a 29 študentiek prvého ročníka bakalárskeho štúdia. Nových kadetov pozdravil štátny tajomník Marian Majer. Rektorovi AOS Jozefovi Putterovi a bývalému prorektorovi AOS pre vedu Marcelovi Harakaľovi odovzdal pamätné medaily ministra obrany SR.

■ Základný vojenský výcvik pre čakatelov prípravnej štátnej služby, kadetov Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši a absolventov civilných vysokých škôl v priestoroch martinskej základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania zakončilo slávnostnou prisahou 292 čakatelov a kadetov, z toho 55 žien.

■ Minister obrany ČR udelil Čestné pamätné odznaky k 75. výročiu skončenia druhej svetovej vojny dvadsiatim piatim slovenským vojnovým veteránom - účastníkom národného boja za oslobodenie. Siedmim z nich v Bratislave vyznamenania odovzdal veľvyslanec Českej republiky na Slovensku Tomáš Tuhý.

■ Príslušníci OS SR z 22. mechanizovaného práporu Michalovce sa zúčastnili na medzinárodnom vojenskom cvičení Joint Endeavour 2021 na Ukrajine.

■ Pod vedením lektorov Oddelenia mobilizačného dopĺňovania a kurzov sa uskutočnil základný kurz špecialistu K - 1, ktorého cieľom bolo zdokonaľiť teoretické vedomosti pracovníkov pre oblasť pohotovosť, bojová pohotovosť a mobilizácia Ozbroyených síl SR a vytvoriť predpoklady pre ďalší odborný rast.

CIMIC/PSYOPS Cooperation 2021

Komunikáciu s médiami, vyjednávanie so starostami obcí, činnosť proti nepriateľskej propagande, ale aj zachytávanie dezinformácií na sociálnych sieťach museli zvládnuť českí a slovenskí špecialisti na cvičení CIMIC/PSYOPS Cooperation 2021, ktoré sa v októbri konalo na Olomoucku z iniciatívy Veliteľstva kybernetických a informačných síl Armády ČR. Najväčšie tohtoročné české cvičenie skupiny kybernetických síl a informačných operácií s medzinárodnou účasťou sa zameralo na civilno-vojenskú spoluprácu, psychologické a informačné operácie. Stovka vojakov a príslušníkov aktívnych záloh cvičila vo Vojenskom priestore Libavá a v špeciálnom mobilnom pracovisku v bystrovanských kasárňach. Námetom bola príprava na obranu Českej republiky, jednou z ťažiskových tém evakuácia civilného obyvateľstva v dôsledku vojnového konfliktu v susedstve Českej republiky.

„Rozohrávka ponúka viacero situácií, ktoré vojaci riešia. Precvičujú koordináciu a vedenie informačných operácií s dôrazom na monitorovanie a analýzu informačného prostredia. So zástupcami miestnej verejnej správy vedú skutočné rokovania, ktoré by museli zvládnuť aj pri reálnych humanitárnych krízach,“ povedal veliteľ cvičiacich jednotiek kapitán Bohuslav Černošek.

Druhá časť tréningu v Libavej zahŕňala taktické a psychologické operácie. Vojaci si museli poradiť s nástražnými výbušnými

systemami nepriateľa, ale napríklad aj s autonehodou s ranenými, zatiaľ čo na nich útočil protivník.

„Je to prvé veľké cvičenie po zmene organizačnej štruktúry v januári 2020, keď vznikla skupina kybernetických síl a informačných operácií. Námet i rozohrávka sú pripravené dobre, každú z deklarovaných schopností môžeme kvalitne precvičiť. Teší ma tiež, že môžeme nadviazať na tradične dobré vzťahy s kolegami zo Slovenska,“ uviedol riadiaci cvičenia plukovník Přemysl Štěpánek.

Foto: AČR, OS SR

Prápor ISTAR

Prápor ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance – Spravodajstvo, sledovanie, určovanie cieľov prieskumu) je osobitnou jednotkou bojovej podpory Ozbrojených síl SR. Jeho hlavným poslaním je poskytovať všetky informácie získané spravodajskou činnosťou a sledovaním a určovať ciele prieskumu nevyhnutné na splnenie informačných a spravodajských požiadaviek na prápornej a brigádnej úrovni.

História Práporu ISTAR sa začala písať už v roku 2008, keď vznikla v posádke Michalovce rota ISTAR 2. mechanizovanej brigády (2. mb). Táto jednotka vznikla zrušením Prieskumného práporu Bardejov, Strediska elektronického prieskumu v Prešove a Práporu elektronického boja v Štúrove, ktoré pôsobili v oblasti spravodajstva, prieskumu a elektronického boja. V roku 2014 došlo k reorganizačným zmenám v organizačnej štruk-

túre pozemných síl, a to zlúčením roty ISTAR a prieskumnej roty 2. mb, čím vznikol 1. júla 2014 prápor ISTAR. Bol začlenený do štruktúry 2. mb a dislokovaný v posádke Prešov.

Popis znaku:

V gotickom štíte s čiernou bordúrou je na zelenej ploche zobrazený orol striebornej farby v polohe s mierne vytočeným čelným pohľadom pri dosadnutí, s krídlami mierne prehnutými, smerujúcimi koncami k horným rohom štítu, v pazúroch zvierajúci hada čiernej farby. Zobák a pazúry orla sú zlatej farby. Z dolnej časti pravého a ľavého krídla pod uhlom 30 stupňov mierne od seba vybiehajú v zlatej farbe po tri blesky, pričom stredný blesk je najdlhší. V hlave znaku striebornej farby je umiestnený text pr ISTAR.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

Bitky pri Starej Turej a Poriadí

27. – 28. septembra 1848

V dôsledku neúspechu pri Senici sa slovenskému dobrovoľníckemu zboru nepodarilo rozšíriť rádius na revolučne naladené Záhorie. Hrozilo však aj nebezpečenstvo útoku z viacerých strán na Vrbové, kam sa po nevydarenej senickej výprave vrátilo vedenie Slovenskej národnej rady i väčšia časť slovenských dobrovoľníkov.

Scéna znázorňujúca plienenie slovenského majera honvédmi počas bojov v meruôsmych rokoch. Súveká kolorovaná litografia Josepha Heickeho.

Situáciu slovenských povstalcov zhoršovalo aj to, že cisárske vojenské velenie v spolupráci so župnými orgánmi prevelilo do oblasti povstania ďalšie posily. V najbližšom okolí povstaleckého územia sa zhromaždilo viac ako 2 000 vojakov stálej armády a asi 7 000 gardistov z Bratislavskej, Nitrianskej a Trenčianskej stolice. V radoch uhorskej gardy, ktorej oficiálny názov bol Nemzetőrség (čiže národná stráž), boli Maďari i Slováci.

Keď Starú Turú obsadil nepriateľ, slovenským dobrovoľníkom hrozilo odrezanie od moravských hraníc a ich izolovanie v Brezovej pod Bradlom. Preto hneď nasledujúci deň po senickej porážke sa dobrovoľnícky zbor a niekoľko sto miestnych povstalcov, ktorí sa k výprave pridali, stiahol na Myjavu. Odtiaľ sa zbor v sile približne 3 000 mužov v popoludňajších hodinách pohol na Starú Turú. Predstavitelia mestečka sa odmietli pridať k povstaniu, ba viac než 30 miestnych prívržencov povstania dali uväzniť.

Elitní granátnici

Starú Turú bránila polstotina príslušníkov cisárskeho pešieho pluku nesúce-

ho meno pruského princa Viliama. Išlo o súčasť elitného granátnického oddielu tohto pluku, ktorý bol sformovaný už v roku 1769 a postupne prešiel mnohými organizačnými zmenami. Samotný pluk sa doplňoval z územia Uhorska, od roku 1809 z oblasti doplňovacieho obvodného veliteľstva v Košiciach a šiestich príslušných stolíc. Od roku 1834 až do roku 1848 bol dislokovaný na území Haliče vo Lvove. Po presune na územie Uhorska v roku 1848 podliehal uhorskému ministerstvu obrany v Pešti a bol lojálny maďarskej vláde.

Granátnické pešie prápory mohli bojovať samostatne, čo sa udialo aj v bitke pri Starej Turej. Dve stotiny pešieho pluku boli 24. septembra 1848 presunuté z Banskej Štiavnice do Vrbového, kde mali pomáhať pri pacifikácii podjavorinského kraja. Na ich podporu bolo nasadených aj 600 až 700 gardistov podporujúcich uhorskú vládu a pro-maďarské orgány. Obranné postavenie zaujali na výšine, juhozápadne od mestečka.

Veliteľ dobrovoľníckeho zboru Bedřich Bloudek sa poučil z neúspechu pri Senici a vrátil sa k ľudovej taktike, kto-

rá bola bližšia väčšine účastníkov boja a ktorá ukázala svoje výhody v bitke pri Brezovej pod Bradlom, aj keď tam slovenskí dobrovoľníci vystupovali v úlohe obrancov. Tri prúdy povstalcov po prudkej strelbe prešli do spoločného útoku.

Jeden prúd pod vedením Karola Bórika vpadol do ľavého boku nepriateľskej obrannej zostavy, kým druhý sa pokúšal o obchvat sprava. Hoci protivník zaujímal výhodné postavenie na svahu, zo strachu pred obkľúčením ustúpil do mestečka, kde sa zabarikádoval. Nápor povstalcov bol mimoriadne prudký, takže cisárski vojaci po krátkom pultičnom boji, v ktorom stratili niekoľko mužov i vojenskú zástavu, ustúpili z mesta. Zapaľovali pritom domy i stodoly. K ustupujúcim vojakom sa pridali aj príslušníci národnej gardy z Trenčína, ktorí im práve prichádzali na pomoc, no do boja o mesto už nezasiahli. Stará Turá tak zostala v rukách slovenských dobrovoľníkov.

Príslušníci 34. pešieho pluku princa Viliama roku 1848, sprava: granátnik, dôstojník a pešiáci

Dôstojník a kyrysníci 6. Walmodeného kyrysníckeho pluku, ktorý roku 1848 pôsobil v priestore povstaleckého územia

Neblahé víťazstvo

Víťazstvo povstalcov pri Starej Turej 27. septembra 1848 však už neznamenalo zásadnejší obrat v celkovej strategickej situácii. Nepriaznivo zapôsobili najmä hrubé prejavy nedisciplinovanosti, spontánnych vášní a snahy po pomste zo strany niektorých účastníkov výpravy. Najmä väzni oslobodení zo žalára boli iniciátormi podpaľačstva a rabovania domov a majetkov staroturanských mešťanov a židovských obchodníkov, lojálnych promaďarským úradom.

Vodcom slovenskej výpravy sa situácia v meste načas vymkla z rúk. Tieto udalosti ťažko doľahli na predstaviteľov slovenského národného hnutia, najmä na Ľudovíta Štúra, ktorý vždy vyzdvihoval morálnu čistotu slovenských úsilí. Tieto nedôstojnosti nahrávali aj agitačným zámerom uhorských úradov. Napriek víťazstvu sa prehĺbil rozklad zboru, miestni dobrovoľníci ho aj s korisťou zväčša opustili. Z tohto hľadiska dobrovoľnícky kapitán Samuel Štefanovič bitku pri Starej Turej výstižne označil za neblahé víťazstvo, po ktorom „rozbehol sa dobrovoľstvo na všetky strany“.

Na smer ďalšieho postupu nemali členovia Slovenskej národnej rady jednotný názor. Napokon bol prijatý Hurbanov návrh, podľa ktorého oklieštený zbor v sile päť stotín dobrovoľníkov opustil Starú Turú a pohol sa 28. septembra k Myjave. V tomto rozhodnutí

hrala hlavnú úlohu snaha vydržať na Slovensku čo najdlhšie, zároveň však zachovať si možnosť ústupovej cesty na Moravu, a to do očakávaného vyústenia rakúsko-maďarského sporu, ktorý sa mimoriadne vyostřil.

Posledná bitka

Pri Poriadí neďaleko Myjavy sa 28. septembra odohrala posledná bitka septembrovej výpravy. Päť stotín slovenských dobrovoľníkov zaujalo vcelku výhodné postavenie na pahorkoch tiahnucich sa k Myjave. Povstalci päť hodín držali toto postavenie proti uhorskej garde a dvom peším stotinám Ceccopierovcov, ktorí postupovali na Myjavu od Vrbového. Povstalci napokon nápor nevydržali, lebo ústup dobrovoľníckej nemecko-rakúskej stotiny v strede obrannej zostavy povstalcov vyvolal aj celkový ústup. Počas bitky a na ústupe padlo 12 slovenských dobrovoľníkov a 18 bolo zajatých.

Po neúspešnom boji sa dobrovoľníci rozutekali a väčšina povstalcov z pôvodného jadra sa stiahla na moravskú stranu. Slovenská národná rada v najbližšej moravskej obci Nová Lhota dobrovoľnícky zbor formálne rozpustila. Rozhodnutie o rozpustení zboru urýchlila aj správa o obsahu cisárskeho manifestu z 25. septembra 1848, v ktorom bolo slovenské ozbrojené hnutie postavené mimo zákon. Vodcovia Slovenskej národnej rady sa o tom dozvedeli práve v deň bitky pri Poriadí.

Zvyšky povstalcov na Morave odzbrojili príslušníci cisárskych jednotiek. V niektorých obciach, ako v Lubine, Šípkovej a Krajnom, kde sa nevedelo o osude zboru, ešte malé skupinky viedli ozbrojený odboj, boli však čoskoro porazené. Vodcu odporu v Krajnom, Viliama Šuleka zajali a neskôr popra-

Pomník v Šulekove (dnes časť Hlohovca) na počesť Viliama Šuleka a Karola Holubyho, popravených roku 1848

Ľudovít Štúr

vili. Štatársky súd v októbri odsúdil na smrť aj 22-ročného študenta Karola Holubyho, ktorý pôsobil ako splnomocnenec Slovenskej národnej rady pre nábor dobrovoľníkov. Na ozbrojený odpor v Lubine uhorské gardy odpovedali vypálením 162 domov.

Ďalšie osudy povstaleckých dobrovoľníkov boli rôzne. Väčšina Poliakov vedených kapitánom Karolom Bakowskim sa pridala na stranu uhorskej revolúcie; niektorí Nemci či Rakúšania sa zakrátko zúčastnili októbrovej revolúty vo Viedni; časť príslušníkov zboru vstúpila do chorvátskeho vojska bána Josipa Jelačića. Mnohí slovenskí dobrovoľníci sa zväčša zdržiavali na moravsko-slovenskom pomedzí, kde vyčkávali na ďalšie ozbrojené vystúpenie.

Krátka historická bilancia

Septembrová výprava dobrovoľníckeho zboru pod vedením Slovenskej národnej rady v roku 1848 bola prvým samostatným ozbrojeným vystúpením Slovákov v našich novodobých dejinách. Nadobudla charakter ľudového povstania, čo bolo jednou z hlavných príčin toho, že cisársky dvor spočiatku slovenské úsilie o národnú slobodu využíval na eliminovanie maďarského odporu; zakrátko však začal mať z neho obavy a v konečnom dôsledku aktívne prispel k nezdraru povstania.

Napriek vojenskému neúspechu septembrové povstanie v meru osmom roku malo veľký vplyv na vývoj národného povedomia slovenského ľudu. Zároveň ukázalo, že Slováci sú odhodlaní aktívne bojovať za národnú slobodu a sociálnu spravodlivosť.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav

Zákon je největší přítel

Vo Vojenskej polícii sa len kvarteto jej príslušníkov môže pochváliť, že slúži v jej radoch už tri desaťročia. Nadrotmajster Roman Hudek je jedným z nich.

povedá jednoznačne: „V takýchto prípadoch si musíš uvedomiť, že tvoj najväčší priateľ je zákon. Nemôžeš povoliť, ideš si za svojimi predpismi, inak sa zamotáš a v tomto povolani skončíš.“

Teší sa na každý deň

Riešenie dopravných nehôd, meranie rýchlosti, niekedy výtržnosť, občas krádež – to všetko a oveľa viac riešil, keď bol v misii UNFICYP v roku 2009 druhý raz. V Nemecku v roku 2011 absolvoval na americkej základni výcvik, v rámci ktorého precvičovali ochranu konvojov, útok teroristov na policajnú stanicu a desiatky ďalších situácií. No a v rokoch 2014 až 2016 slúžil na vstupe na ministerstve obrany, pričom dochádzal do Trenčína. Má dcéru a syna, no misie vo svete a služby doma si aj u neho vybrali svoju daň v podobe rozvodu...

„Možno si myslíte, že preháňam, ale ja sa ešte stále každý deň do služby teším. Práca vo Vojenskej polícii, či už to bola doprava, ochrana a sprevádzanie chránených osôb, alebo misie, to všetko mi dalo veľmi veľa. Spoznal som mnoho dobrých ľudí, v kolektíve sa cítim perfektne, takže ak sa podarí, rád by som potiahol ešte nejaký ten mesiac – do päťdesiatpäťky,“ plánuje nrtm. Hudek, ktorý s priateľkou Marcelkou rád chodí na turistiku a trávi voľný čas v prírode.

„Už môžem tak trochu porovnávať, preto si myslím, že niekedy by sme namiesto šomrania mohli byť na Slovensko viac hrdí – a byť o čosi lepší jeden na druhého. Nech je akokoľvek, ja som veľmi hrdý, že som mohol a môžem pracovať pre rezort obrany a Vojenskú políciu a že som v službe zažil aj kúsok sveta...“ No a na záver ešte otázka, v akej pozícii vedúci starší inšpektor – špecialista nadrotmajster Roman Hudek pôsobí na sklonku svojej kariéry? „Presne na takej, v akej som pred troma desaťročiami začínal. Som vodič – ochranca riaditeľa Vojenskej polície.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Jakub Neubauer

„**P**o dvojročnej základnej vojenskej službe som nastúpil ako robotník do cukrovaru v Trenčianskej Tepeli. Keď prišla ponuka od Vojenskej polície, rodičia boli jednoznačne proti. Mal som však už 23 rokov a svoju hlavu. Bolo to jedno z najšťastnejších rozhodnutí v mojom živote, nikdy som neľutoval.“

Trenčín, Jihlava, Cyprus, Sýria

Absolvent Strednej priemyselnej školy strojníckej v Novom Meste nad Váhom si základnú vojenskú službu odkrútil v rokoch 1987 až 1989 v Olomouci, Hradci Králové, v Klecanoch pri Prahe a v Pardubicích ako vodič štábného vozidla. Keď v roku 1991 nastúpil ako profesionál, najťažšie bolo pre neho opäť si zvykať na vojenský režim. „Pridelili ma na Veliteľstvo východného vojenského okruhu v Trenčíne k vojenskej dopravnej polícii v hodnosti rotný. Po krátkom čase som začal voziť náčelníka Vojenskej polície generálmajora Jiřího Egga. Tie cesty na porady do Prahy a späť aj niekoľkokrát do týždňa na Škode 120 alebo na Žiguli boli nezabudnuteľné,“ usmieje sa nadrotmajster Hudek. „Na vlastné oči som tak trochu videl, ako sa rozdeľovala republika a spoločná armáda – a z toho som však až tak usmiatey

nebol,“ dodáva rodák z Trenčianskej Turnej.

Veľmi rýchlo ho poslali na kurz vojenskej dopravnej polície ešte v Jihlave, neskôr absolvoval pomaturitné kvalifikačné štúdium na Strednej odbornej škole Policajného zboru v Devínskej Novej Vsi v odbore dopravná polícia. Najviac mu však dala samotná prax: „Musím sa priznať, že na svojej prvej misii v rokoch 2004 – 2005 bola pre mňa najťažšia jazyková bariéra. No bol som veľmi stožehavý so svojou prácou, jazyk sa na mňa postupne nalepil. Takže keď si ma po roku služby Briti, ktorí boli v policajnej jednotke v rámci misie UNFICYP vedúcim národom, chceli ešte nechať, bolo to pre mňa najväčším vyznamenaním.“ V rokoch 2007 – 2008 slúžil v misii UNDOF na Golanských výšinách. Od siedmej do sedemnástej tam robil vlastne prácu colného policajta. Čo to znamená? „Na hraničnom priechode medzi Sýriou a Izraelom v rámci priechodu zriadeného pre vojakov OSN som kontroloval prevážaný tovar. Niektoré veci, napríklad počítače a fotoaparáty, museli mať vojaci napísané na špeciálnych kartách, lebo inak mali problém...“ Keď sa ho pýtame ako zvládol psychicky to, že pre svoju prísnosť musel byť aj medzi kamarátmi vojakmi do istej miery nepopulárny, od-

Tri generácie v uniforme

Keď sme sa majora vo výslužbe Jána Kuruca z Vojčíc pri Trebišove spýtali na jeho najšťastnejší deň v uniforme, tak povedal, že to bol ten, keď si ju obliekol na prísahu svojho vnuka Mareka. „Pred štyrmi rokmi prišiel do Martina na prísahu aj môj syn a jeho syn Marek, takže sme boli kompletná uniformovaná trojica,“ spomenul hrdý dedko. A či budú mať v uniforme aj ďalšieho nasledovníka? „To sa ešte uvidí, ale musím povedať aj to, že tiež už môj otec nosil uniformu policajta. Myslím, že tú službu štátu máme v krvi,“ usmial sa major v. v. Ján Kuruc.

(pv) • Foto: archív J. K.

Medzinárodný deň OSN

76. výročie vzniku Organizácie Spojených národov, ktoré je zároveň Medzinárodným dňom OSN, si predstavitelia Ministerstva obrany SR a Ozbrojených síl SR pripomenuli slávnostným nástupom v priestoroch žienijného práporu Sereď. „24. októbra 1945 vstúpila do platnosti Charta OSN, ktorej hodnoty mieru, bezpečnosti, demokracie a v neposlednom rade dodržiavania ľudských práv a medzinárodných dohôd ostávajú dodnes nosným pilierom vzťahov pre takmer dve-

sto členských štátov OSN. Ide o v podstate jedinú globálnu organizáciu na kontroľu a dodržiavanie mieru a Slovensko chce byť jej aktívnou súčasťou,“ uviedol štátny tajomník MO SR Marian Majer. Pri tejto príležitosti poďakoval všetkým slovenským vojakom v aktívnej službe aj vo výslužbe za prínos, ktorý od vzniku SR odovzdali svojou službou pod mierovou vlajkou OSN v medzinárodnom krízovom manažmente. „Naša úcta a vďaka patrí aj 243 príslušníkom Ozbrojených síl SR,

ktorí aktuálne reprezentujú Slovensko v mierových a pozorovateľských misiách UNFICYP na Cypre a UNTSO na Golan-ských výšinách,“ zdôraznil. Na slávnostnom nástupe v priestoroch žienijného práporu v Sereďi sa zúčastnili aj predstavitelia občianskeho združenia UN Veteran Slovakia, ktorí dekorovali bojovú zástavu žienijného práporu stuhou UNVS a udelili viaceré vyznamenania.

Foto: Jakub Neubauer

Preniesť a či vyčerpať?

Blížiaci sa záver roka vždy prináša rovnakú otázku: vyčerpať si zvyšné dni dovolenky, alebo ich preniesť do nového roka? Pandémia Covid-19 a s ňou súvisiace zamestnávateľom nariadené čerpanie dovolenky mení naše myslenie aj v tejto sfére.

Problematiku rôznych foriem dovoleniek, ich krátenie a čerpanie riešia § 100 – 117 Zákonníka práce Zákona č. 311/2001 Z. z. (ďalej len Zákon). Čerpaniu dovolenky na kalendárny rok má predchádzať vopred spracovaný plán čerpania dovoleniek, v ktorom sa odporúča uviesť aj čerpanie zostatkovej dovolenky. Zamestnávateľ má v súlade s Dohovorom Medzinárodnej organizácie práce č. 132 pri určovaní dovolenky prihliadať nielen na úlohy, ktoré plní, ale aj na oprávnené záujmy zamestnanca. Číže zamestnávateľ prioritne určuje čerpanie dovolenky, ale nemôže nariadiť (nútiť) zamestnanca, aby si mimoriadne čerpal tzv. „karanténnu dovolenku“. Platné zákony takýto pojem nepoznajú. Zamestnancovi môže nariadiť karanténu iba ošetrujúci lekár, keď ho uzná za práceneschopného.

V praxi to znamená, že zamestnávateľ má po prerokovaní plánu dovolenky so zamestnancom určiť taký plán na kalendárny rok, v ktorom zamestnanec v prvom rade vyčerpá zostatkovú dovolenku do určitého termínu a do konca kalendárneho roka dovolenku prislúchajúcu pre toto časové obdobie.

Prenášanie zostatkovej dovolenky na ďalšie roky upravuje Zákon (pozri: § 113). Ak si zamestnanec nemôže vyčerpať dovolenku v kalendárnom roku

preto, že zamestnávateľ neurčí jej čerpanie, alebo pre prekážky v práci zo strany zamestnanca, zamestnávateľ je povinný poskytnúť dovolenku tak, aby sa skončila najneskôr do konca nasledujúceho kalendárneho roka. Zamestnávateľ disponuje právom určiť do 30. júna čerpanie dovolenky tak, aby si zamestnanec vyčerpal dovolenku do konca kalendárneho roka. Po tomto termíne právo na určenie čerpania dovolenky prechádza na zamestnanca. Toto čerpanie dovolenky je zamestnanec povinný oznámiť zamestnávateľovi 30 dní vopred. Uvedená lehota môže byť skrátená so súhlasom zamestnávateľa.

Zákon upravuje čerpanie nevyčerpanej dovolenky u zamestnancov, ktorí sú

materskej, rodičovskej dovolenke alebo boli uznaní za dočasne neschopných pre chorobu alebo úraz. V tomto prípade ak sa zostatková dovolenka nevyčerpá ani do konca nasledujúceho kalendárneho roka, jej čerpanie sa prenáša po skončení materskej, rodičovskej dovolenky alebo po skončení pracovnej neschopnosti. Zamestnancovi s nevyčerpanou dovolenkou, ktorý bol uvoľnený na výkon verejnej alebo odborovej funkcie, poskytne nevyčerpanú dovolenku zamestnávateľ po skončení výkonu verejnej alebo odborovej funkcie.

Text: Kornel Kister

odbor personálneho manažmentu,
štáb podpory velenia GŠ OS SR

Foto: Ivan Kelement

Zmenšujeme uhlíkovú stopu

Ministerstvo obrany SR prijíma viaceré opatrenia smerujúce k zelenšiemu rezortu. Jedným z nich je prostredníctvom Bytovej agentúry rezortu ministerstva obrany (BARMO) aj nová nabíjacia stanica pre elektromobily. Ide o pilotný projekt nabíjacej stanice pre elektromobily umiestnenej pri jej ubytovacom zariadení Pri Šajbách 12 v Bratislave. Nabíjacia stanica s výkonom 22 kW má kapacitu pre nabíjanie dvoch elektromobilov súčasne. Do ostrej prevádzky bola spustená 18. októbra, pričom v budúcnosti má slúžiť aj elektromobilom BARMO. Bytová agentúra rezortu ministerstva obrany plánuje obstaráť v prvom kole tri elektromobily. Ich dodanie predpokladá v prvom štvrtroku 2022. V blízkej budúcnosti plánuje BARMO vybudovať obdobné nabíjacie stanice pre vozidlá s elektrickým pohonom aj pri svojich ďalších ubytovacích zariadeniach v Trenčíne, Žiline a Martine.

Modernizovaný areál a nový riaditeľ

„Som nesmierne rád, že po všetkej drine a úspechoch, ktoré dosahujú reprezentanti VŠC Dukla pre rezort a celé Slovensko, sme im dnes na výmenu mohli ponúknuť kvalitnejšie podmienky na prípravu,“ povedal minister obrany Jaroslav Nad' 5. októbra pri príležitosti otvorenia zrekonštruovaného štadióna na banskobystričských Štiavničkách.

Minister spomenul, že jedna z jeho prvých ciest po nástupe do funkcie smerovala práve do VŠC Dukla. Po oboznámení s projektom rekonštrukcie však presadil jeho zmenu, „aby sme mohli veľkosťou športových podujatí konkurovať európskym krajinám, čo s pôvodne plánovanými 4 000 miestami na sedenie nebolo možné a ani reálne. Aj keď sme museli zvýšiť financie, športovci a verejnosť si zaslúžia štadión hodný tohto storočia.“

O 3 000 divákov viac

Vďaka rozsiahlej rekonštrukcii v celkovej hodnote presahujúcej 14 mil. eur tak štadión SNP zodpovedá nielen súčasným technickým normám, ale aj štandardom Medzinárodnej atletickej federácie (IAAF) pre medzinárodné a národné súťaže a certifikácie UEFA pre futbalové štadióny kategórie 3. Súčasťou je nové futbalové ihrisko s vyhríevanou trávnatou plochou. Rekonštrukciou prešla aj tribúna, ktorá má po navýšení finančných prostriedkov kapacitu z pôvodne plánovaných 4 000 celkovo viac ako 7 000 sedačiek. „Bol položený aj nový moderný tartanový atletický ovál a vynovené boli skokanské aj vrhačské sektory. Tiež bolo nakúpené športové náradie a náčinie, napríklad prekážky, štartovacie bloky či doskočiská na výšku aj vrhačské kletky,“ spresnil riaditeľ VŠC podplukovník Roman Benčík. Športový areál disponuje väčším počtom športovísk a tiež novo-vybudovaným tréningovým štadiónom,

ktorý sprístupnili už v apríli tohto roka. „Od dnešného dňa majú naši športovci k dispozícii naozaj moderný atletický a futbalový štadión, ktorý spĺňa medzinárodné štandardy a vytvára zázemie na rozvoj vojenského centra, ale aj slovenského športu ako takého,“ uzavrel minister J. Nad'.

Pri kormidle olympijský víťaz

Od 1. novembra 2021 má VŠC Dukla zároveň nového riaditeľa. Stal sa ním donedávna vrcholový reprezentant, olympijský víťaz a majster sveta v chôdzi na 50 kilometrov nadporučík Matej Tóth, ktorému spolu s vymenovaním do funkcie prepožičali hodnosť podplukovník. „Mateja Tótha určite netreba špeciálne predstavovať. Dôležité však je, že vo vojenskom športovom centre pôsobí už osemnásť rokov. Dôkladne teda pozná nielen prostredie, ale tiež problémy a možnosti ďalšieho napredovania z pohľadu športovca, ale aj manažmentu. Som presvedčený, že do VŠC Dukla prinesie nový pohľad, a ako donedávna aktívny športovec a reprezentant bude dbať na potreby a rozvoj našich športovcov,“ avizoval minister. Štátny tajomník Marian Majer Matejovi Tóthovi v rámci jeho rozlúčky s aktívnou športovou kariérou odovzdal obraz zložený z 10 000

jeho fotografií ako symbolické poďakovanie za úžasné výkony a reprezentáciu Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica, rezortu obrany a celého Slovenska.

Šéf rezortu obrany poďakoval doterajšiemu riaditeľovi centra Romanovi Benčíkovi, ktorý vo funkcii začínal v apríli 2017 a z posledných šiestich riaditeľov v nej pôsobil najdlhšie. Pôsobenie v nej ukončil na vlastnú žiadosť. „Už dávnejšie som avizoval, že keď sa nájde vhodnejší kandidát, tak mu riaditeľské kormidlo rád odovzdám – a som presvedčený, že Matej bude výborným riaditeľom. No a ja sa rád vrátim k trénerskej práci,“ uviedol R. Benčík. „Za viac ako štyri roky sa centrum posunulo vpred, o čom svedčia aj početné úspechy našich športovcov, srdečne ďakujem a teším sa na ďalšiu spoluprácu v štruktúrach Dukly,“ ocenil jeho prácu minister a vyznamenal ho Pamätnou medailou ministra obrany SR III. stupňa. „Je veľmi príjemné prichádzať na pozíciu riaditeľa Dukly v takejto atmosfére. Teším sa na spoluprácu, budem sa snažiť dať Dukle maximum,“ zdôraznil Matej Tóth.

Dvojstranu pripravil: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, VŠC Dukla, nrtm.

Ondrej Ďurian, MK Košice a autor

Národné šampiónky

S časom 2:57:49 sa v rámci 98. ročníka Medzinárodného maratónu mieru v Košiciach stala majsterkou Slovenska príslušníčka 5. pluku špeciálneho určenia Žilina kapitánka Sylvia Sebastian. V maratóne je to už jej šiesty titul a 16. októbra k nemu pridala aj národný titul v behu na 50 kilometrov (3:23:15). V menej známej disciplíne, ktorou je beh do vrchu, sa stala šampiónkou Slovenska bežkyňa Dukly Lucia Pelikánová. Trať medzi Pruským a Vršatcom merala 8,52 kilometra, jej prevýšenie bolo 591 metrov a Lucia suverénne zvíťazila za 48:55 min. Tento rok bola druhá na Majstrovstvách Slovenska v behu na 10 km na ceste (37:04) a striebro má aj z ČSOB polmaratónu (1:22:37).

Európsky titul v triathle

Podobne, ako sa medzi najsledovanejšie zimné športy presadil napätím až do posledného výstrelu biatlon, usilujú sa preraziť aj viaceré novšie letné športy, ktoré majú vo svojich disciplínach zakomponovanú streľbu. Tým viac potešilo, keď na septembrových majstrovstvách Európy v triathle zvíťazila Alica Lichancová, moderná päťbojarka Dukly.

„Preteky som začínala streľbou na 10 metrov z laserovej pištole. Nasledovalo plávanie na 50 metrov a beh na 800 metrov. No a to sa opakovalo štyrikrát,“ opísala svoju disciplínu všestranná športovkyňa. Alica Lichancová (na fotografii s trénerom Dušanom Poláčkom) získala na európskom šampionáte aj druhé miesto v disciplíne laser-run. „Je to v podstate rovnaký šport, ale bez plávania,“ vysvetlila. Jej úsilie však smeruje najmä k letnej olympiáde v Paríži 2024 a k jej ťažiskovej disciplíne – modernému päťboju.

Cyklisti na počesť stíhačov

Jesenný 8. ročník etapového cyklistického prejazdu na počesť Československých stíhačov Čáslav – Zolná meral 652 kilometrov a cyklisti vyšliapali 8 149 výškových metrov. Ako uviedol nadrotmajster Ondrej Ďurian z taktického krídla Sliač, cieľom prejazdu bolo vzdať úctu letcom, ktorí sa podieľali na oslobodení Československa a utvárali našu spoločnú históriu.

Cyklistický prejazd odštartoval z 21. základne taktického letectva Čáslav, ktorá nesie čestný názov Zvolenská na počesť 1. čs. stíhacieho leteckého pluku. Účastníci z českých a slovenských vzdušných síl prejazd ukončili položením vencov pri pamätníku

v Zolnej, kde tento pluk pod velením štábného kapitána Františka Fajtla 17. septembra 1944 pristál na sovietskych stíhacích lietadlách Lavočkin La-5FN po štarte z letiska Stubno v Poľsku. Taktické krídlo Sliač nesie čestný názov generálmajora Otta Smika, legendárneho stíhacieho pilota, ktorý počas druhej svetovej vojny pôsobil ako veliteľ 127. britskej stíhacej perute RAF.

Tri výzvy pre NATO na najbližšiu dekádu

V súvislosti s prípravou novej Strategickej koncepcie prebieha medzi členskými štátmi diskusia o smerovaní NATO v najbližšej dekáde.

Existuje celé spektrum oblastí, ktorým je venovaná pozornosť – od kolektívnej obrany cez strategické partnerstvá až po krízový manažment. Tri špecifické výzvy – zdieľanie záťaže, nové technológie a vyššia odolnosť NATO – však narastajú na význame vo zvýšenej miere a ich zvládnutie si bude vyžadovať aktívnejšiu reakciu zo strany Aliancie.

Výzva 1:

**Zdieľanie záťaže a vnútorná
kohézia Aliancie**

Severoatlantická aliancia pôvodne vznikla ako zoskupenie štátov s cieľom obrany svojich členov pred vonkajšími hrozbami. Efektívnosť fungovania NATO je však čoraz viac okrem vonkajších výziev ohrozená aj výzvami zvnútra. Trendom (nie len) posledných rokov je striedavo

vo väčšej či menšej miere znižovanie všeobecnej podpory obyvateľov jednotlivých krajín voči členstvu v NATO. V jednom z posledných prieskumov z mája 2021 by za vystúpenie z NATO hlasovalo priemerne 14 % obyvateľov v jednotlivých krajinách. To je síce menej, ako v predchádzajúcom prieskume (november 2020 – za vystúpenie bolo 15 % obyvateľov), ale viac, ako 12 % v roku 2019. Slovensko je v týchto prieskumoch dlhodobo na popredných priečkach medzi krajinami s najvyšším percentom obyvateľstva, ktoré by preferovalo vystúpenie z Aliancie (39 % v roku 2021).

Vnútornú kohéziu ohrozujú aj spory medzi členskými krajinami, ktoré sa týkajú spochybňovania akcieschopnosti Aliancie, jej významu v 21. storočí, rozhodovacích procesov a možnosti každej z krajín ovplyvniť dianie v Aliancii v rovnakej miere. S tým priamo súvisí aj debata o rovnomernejšom zdieľaní finančnej záťaže na obranu. Odhady na rok 2021

ukazujú, že z celkových obranných rozpočtov členských štátov NATO tvorí až 69 % rozpočet USA. Záväzok zvýšiť podiel výdavkov na obranu na úroveň 2 % HDP do roku 2024 (prijatý na summite vo Walese v roku 2014) sa postupne začína javiť u väčšiny štátov ako nedosiahnuteľný. V roku 2021 sa odhaduje, že nad 2 % HDP budú na obranu dávať len USA, Spojené kráľovstvo, Litva, Lotyšsko, Estónsko, Grécko, Chorvátsko, Poľsko, Francúzsko a Rumunsko. Je preto namieste zvažovať, akým spôsobom bude možné zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky na získanie spôsobilostí potrebných na dosiahnutie stanovenej úrovne ambície NATO v najbližších rokoch. Generálny tajomník Jens Stoltenberg na jar 2021 otvoril diskusiu o zvyšovaní spoločného rozpočtu NATO a priameho financovania v rámci Aliancie. Výška spoločného rozpočtu je v súčasnosti 2,5 mld. eur. To je o niečo viac, ako rozpočet na obranu Slovenskej republiky v roku 2020

(1,79 mld. eur). Podľa prvých návrhov by sa spoločný rozpočet mohol zvýšiť až o 100 %. Deklarovaným dôvodom tohto kroku, samozrejme, nie je len neplnenie dvojpercentnej hranice. Príčinou je najmä rozširovanie dimenzií pôsobenia NATO o nové oblasti (vesmír, kyberpriestor) a s tým súvisiaci nárast spektra spôsobilostí Aliancie, ktoré bude potrebné financovať.

Tlak USA na európskych spojencov v otázke vyššieho zdieľania záťaže pritom nie je závislý od politického vedenia krajiny (ako najväčšieho prispievateľa do NATO). Ukazuje sa, že bez ohľadu na to, či je pri moci republikánsky, alebo demokratický prezident – rozdiel je len vo formálnom vyjadrení potreby férovejšieho zdieľania záťaže, ale nie v obsahu tejto požiadavky. Zdieľanie záťaže by pritom nemalo byť chápané len finančne, ale aj geopoliticky. V Európskej únii by stálo za zváženie (napr. v rámci debaty o strategickej autonómii) otvoriť diskusiu o prebratí väčšej zodpovednosti za dianie v okolitých regiónoch – najmä v kontexte zahraničných misií na Balkáne a v Stredomorí.

Výzva 2:

Nové technologické štandardy vo vyzbrojovaní

Ekonomicky silné štáty s vysoko rozvinutou technologickou základňou a spôsobilosťami v oblasti high-tech budú pre NATO v najbližšej dekáde rovnakou výzvou, akou boli teritoriálne spory a konvenčné zbrojenie v minulosti. NATO má záujem o zachovanie prevahy svojich členov v oblasti EDTs (emerging & disruptive technologies). Ide o technológie ako umelá inteligencia, autonómne systémy, dáta, kvantové technológie, vesmírne aktivity, nadvukové systémy a biotechnológie. Vojensko-technologické inovácie však dnes už nie sú len doménou vládneho výskumu. Dôležitou súčasťou je súkromný sektor a civilno-vojenská spolupráca pri vývoji technológií na dvojaké využitie.

Aliancia pripravuje dve nové iniciatívy, ktorých cieľom bude podporiť transatlantickú spoluprácu pri vývoji spomínaných kritických technológií a využiť inovácie v civilnom sektore na vojenské a obranné účely formou zapojenia start-upov a akademickej sféry. Ide o civilno-vojenský Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic (DIANA) a Inovačný fond NATO (NATO Innovation Fund, NIF). DIANA bude zahŕňať testovacie centrá naprieč štátmi Aliancie a bude sprava-

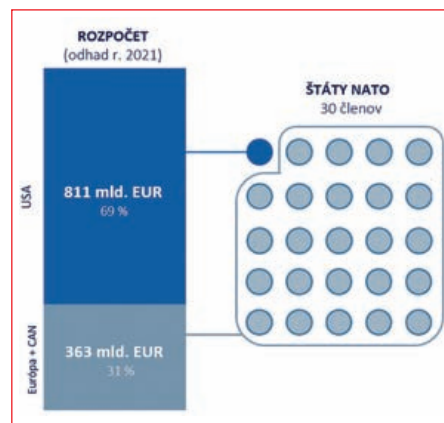
vovať databázu dôveryhodných zdrojov investícií. NIF ako doplnok k tejto iniciatíve bude fungovať ako nadnárodne financovaný fond, do ktorého môžu spojenci prispieť na báze dobrovoľnosti (opt-in). Fond bude podporovať začínajúce firmy (start-upy) aktívne v oblasti EDTs. Zakladajúce dokumenty, ako aj model financovania DIANA a NIF, majú byť dohodnuté v prvom štvrtroku 2022. Ministerstvo obrany má teda práve teraz priestor na presadzovanie takej formy zapojenia, ktorá umožní rozvoj špecifických obranných spôsobilostí Slovenska v najbližších rokoch.

Výzva 3:

Širšie chápanie pojmu „odolnosť“

Odolnosť Aliancie je jedným zo zásadných predpokladov zaistenia bezpečnosti jej členov. Odolnosť môže byť chápaná rôzne, ale vo všeobecnosti znamená mať zdroje, infraštruktúru, systémy a nástroje, ktoré umožnia spojencom zvládať hrozby a neočakávané udalosti – od prírodných katastrof, cez hybridné hrozby, masové presuny obyvateľstva, energetické krízy až po ozbrojené útoky. Je to schopnosť byť pripravený aj na neočakávané udalosti.

Pokles rozpočtov na obranu od čias studenej vojny spôsobil rastúcu závislosť zabezpečovania niektorých oblastí spojených s odolnosťou od civilného sektora a komerčných poskytovateľov. Oficiálne údaje NATO uvádzajú, že približne 90 % vojenskej dopravy pre veľké vojenské operácie je prenášaných alebo zabezpečených komerčnými poskytovateľmi; v priemere viac ako 30 % satelitnej komunikácie používané na obranné účely poskytuje komerčný sektor; a asi 75 % podpory hostiteľského štátu operáciám NATO (HNS) je zabezpečovaných lokálnymi komerčnými službami.

Už na summite vo Varšave v roku 2016 sa lídri NATO dohodli na potrebe zvýšiť odolnosť Aliancie ako celku, ale aj odolnosť jednotlivých štátov, voči plnému spektru hrozieb. Tento záväzok bol potvrdený aj formou komunikácie zo summitu NATO v Bruseli v júni 2021. Podľa skúseností z posledných rokov sa nepriateľské aktivity voči NATO menej realizujú formou priameho použitia fyzickej sily (ktorá je spojená s rizikom finančných, ekonomických strát a strát na ľudských životoch). Naopak, rôzni aktéri viac pracujú v kyberpriestore, z čoho vyplýva potreba byť schopný reagovať na oveľa širšie spektrum nových hrozieb.

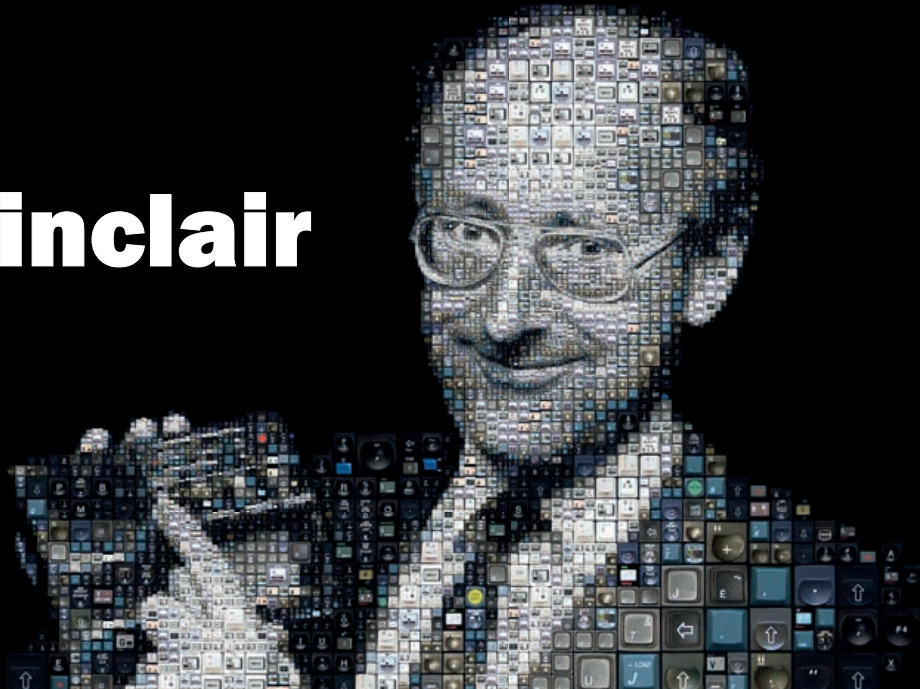
Riziko predstavuje aj vlastníctvo kritickej infraštruktúry na území štátov NATO tretími krajinami, čo môže mať vplyv napríklad na zraniteľnosť v oblasti mobility v prípade závažných krízových situácií. Takisto výroba nových technológií (napr. 5G) a závislosť od ich dovozu z tretích krajín je výzvou na zdieľanie spravodajských informácií a vojenské plánovanie. Dôležité je tiež sledovať dianie v jednej z nových operačných domén NATO – vo vesmíre. Navigačné systémy (GPS, Galileo) či systémy na komunikáciu môžu byť prvými cieľmi nepriateľských aktivít, ktorých vyradenie či obmedzenie by výrazne zjednodušilo ďalšie nadväzujúce konvenčné útoky na štáty NATO.

Text: Barbora Hrozenská
Analytický útvar MO SR

RIP Sir Clive Sinclair

Vo veku 81 rokov zomrel britský vynálezca a podnikateľ sir Clive Sinclair, známy najmä ako tvorca domáceho počítača ZX Spectrum, čím prispel k masovému rozšíreniu počítačov do domácností.

Clive Marles Sinclair sa narodil v roku 1940 v Anglicku. Je známy ako jeden z najväčších európskych inovátorov a vynálezcov, najmä vďaka svojej práci v rokoch 1970 až 1980. Vo svojej firme Sinclair Radionics navrhol a začal v roku 1972 predávať prvú vreckovú kalkulačku na svete. Aby to dokázal, musel vymyslieť spôsob ako znížiť napätie desaťnásobne. Sinclair Executive (tak sa táto kalkulačka volala) nakoniec vyhrala aj dizajnérku cenu. Vážila 71 gramov, vošla sa do vrecka a stála asi 1 060 dnešných eur. No stále to bola najlacnejšia kalkulačka a jej neskorší konkurenti boli dvojnásobne aj viac drahší. V roku 1974 sa predávalo 100-tisíc kusov mesačne, z toho viac ako polovica mimo Anglicka. Zaujímavosťou je, že jedna takáto kalkulačka vybuchla vo vrecu ruského diplomata. Vyšetrenie zistilo, že nebola vypnutá a prúd prehrial baterky, ktoré explodovali.

Zmenil svet

Po kalkulačke sa Clive Sinclair pustil do vývoja a výroby dostupného domáceho počítača: ZX80. Neskôr založil firmu Sinclair Research, kde vyvinul a predával nástupcov: ZX81 a ZX Spectrum. Počítač ZX Spectrum je považovaný za jeden z najvýznamnejších prvkov anglickej a európskej počítačovej scény.

ZX Spectrum bol 8-bitový počítač na domáce použitie. Začal sa predávať v roku 1982 a je najpredávanejším počí-

tačom vo svojej triede. Predalo sa viac ako päť miliónov kusov a neznáme množstvo klonov. ZX Spectrum sa dočkal asi 100 rôznych klonov po celom svete. Len v Sovietskom zväze vyrábali viac ako 50 rôznych typov. V Československu to bol Didaktik zo Skalice. ZX Spectrum stál menej ako ktorýkoľvek iný počítač na trhu, len 125 libier. Najbližší konkurent BBC Micro mal pri porovnateľných parametroch cenovku 299 libier. A napríklad skalický Didaktik M stál mesačný plat - 1 500 Kčs.

V Sinclair Research si dali záležať na cene a preto nemohli brať súčiastky z trhu, ale vymysleli si vlastné, ktoré vyúsťili do patentov. Napríklad klávesnica sa bežne skladala zo stoviek pohyblivých súčastí, no ZX Spectrum mal klávesnicu zloženú len z piatich častí.

Predbehol dobu

Predaj ZX Spectrum rozbehol odvetvie, ktoré v Anglicku dovtedy ani nebolo a v Európe bolo zastúpené len sporadicky. Rozvíjali sa softvérové firmy, vyrábali sa periférie, hry aj produktívne programy, vyučovalo sa. Už počas vývoja Clive Sinclair diskutoval o tom, že počítač by mal byť v každej domácnosti, no táto myšlienka ľuďom pripadala šialená. Rozmach ZX Spectrum však začal v Európe revolúciu, ktorá nemá obdoby a jej dôsledky pociťujeme dodnes.

Ľudia sa učili programovať, komponovali hudbu a vymýšľali programy, ktoré si predtým nikto nevedel ani predstaviť. V časoch bez internetu sa robili veľké medzinárodné stretnutia, fanúšikovia si posielali programy poštou na magnetofónových páskach.

V roku 1992 svet ovládlo IBM PC a ZX Spectrum pomaly prestalo byť zaujímavé. Svet prešiel na 16-bitové počítače a internet. ZX Spectrum ostalo len pre nadšencov a v múzeách. V on-line knižniciach po celom svete sa stále nachádzajú zbierky programov pre ZX Spectrum, počty sa rátať na desiatkytisíce. Clive Sinclair dostal od anglickej kráľovnej šľachtický titul Sir za prínos k industrializácii. Samotný počítač ZX Spectrum vytvoril generáciu ITečkárov, ktorí položili základy dnešného IT sveta. Za zmienku stojí napríklad Linus Torvalds, autor operačného systému Linux, ktorý začal na ZX Spectre, prípadne Elon Musk.

Clive Sinclair neprestal inovovať. V roku 1985 priniesol elektrickú trojkoľku. No tá predbehla svoju dobu a neujala sa. Rovnako vymyslel aj malý prenosný televízny prijímač, ktorý však ľudia odmietli ako nepraktický. Dnes má malú prenosnú TV vo vrecku takmer každý.

Text: mjr. Peter Garaj

Národný bezpečnostný úrad, SK-CERT

MILITARY ENGLISH

PARTNERS WITH SERBIA

Pripravila: Nadežda Kochmanová

The term “bilateral defense agreement” is quite **broad**. Countries can and do enter into bilateral agreements that **govern** military training, arms production, arms sales, arms reduction, and other defense-related matters. Arms control agreements are in a **class by themselves**, and while they can have a **profound** effect on bilateral relations, they typically are between adversaries rather than allies (*Sean D. Murphy, Cornell International Law Journal 1991*). In certain instances, countries enter into defense agreements with other countries that are neither allies (e.g. members of the same bloc such as NATO) nor **foes**, but rather partners, usually with the goal of deepening cooperation in the field of defense and military equipment as well as launching new opportunities for cooperation in defense industry enterprises. A **vivid** example of such partnership is Serbia, where – in the words of our Defense Minister Jaroslav Nad’ – „Slovakia considers Serbia an important partner in the Western Balkans region where defense and security issues are concerned“, as mentioned in the course of the meeting with the Serbian Defense Minister Nebojša Stefanović in Belgrade in September. Slovak defense industry enterprises are clearly interested in cooperation with partners from other countries – including Serbia –, to **foster** the increase in our defense capabilities.

Apart from military-industrial collaboration, bilateral defense cooperation often includes the exchange of know-how and joined trainings – Slovakia is ready to offer our training grounds and facilities (Lešť, Zemianske Kostoľany) including training centers for special forces, which we consider to be among the best in Europe. Terrorism and illegal migration are currently the most pressing challenges faced by many European police and military forces alike, with peacekeeping and interoperability while partaking in missions abroad coming **hard on their heels**. Also, as minister Stefanović emphasized „the military’s role in providing assistance during floods, fires, and other emergencies will grow and we must be ready for this role, work together to increase its readiness and its capabilities“.

Another avenue to explore in **boosting** bilateral cooperation is the modernization of armed forces. For example, Slovakia has set its sights on acquiring both tracked and wheeled armored vehicles for its ground forces; for those, the **G2G** model of **procurement** shall be applied with the overall goal of fulfilling the obligation to NATO to build a heavy infantry brigade as soon as possible. “There are many areas of common interest where we can work together, such as joint training, cooperation in the field of military industry and health, and numerous other areas. I am very glad and I am already looking

forward to the advancement of our cooperation,” Minister Nad’ said.

QUESTIONS:

1. V čom vidí Slovensko prínos v obrannej spolupráci so Srbskom?
2. Ktoré sú dve najväčšie výzvy, stojace pred vojenskými aj policajnými zložkami v súčasnosti?
3. Čo znamená skratka G2G?

GLOSSARY

- **broad** /brɔd/ – široký;
- **govern** /'gavərn/ – riadiť, určovať;
- **class by themselves** /klæs baɪ ðəm'selvz/ – trieda sami osebe;
- **profound** /prəʊ'fænd/ – hlboký, významný;
- **foes** /fəʊz/ – nepriatelia;
- **vivid** /'vɪvɪd/ – živý;
- **foster** /'fɒstər/ – podporovať;
- **hard on their heels** /hard ən ðer hɪlz/ – dýchať na päty;
- **boosting** /'bʊstɪŋ/ – posilňovať (vzťahy, spoluprácu);
- **G2G** /dʒi tu dʒi/ – medzivládny (government-to-government);
- **procurement** /prəʊ'kjʊəmənt/ – obstarávanie.

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Aký vplyv má osvetlenie na zdravé pracovné prostredie pre zamestnancov?

Osvetlenie je jedným z fyzikálnych faktorov pracovného prostredia, ktoré majú z hľadiska bezpečnosti pri práci vplyv nielen na zrakovú pohodu zamestnancov, ale aj na ich

výkon pri práci. Zdrojmi viditeľného žiarenia sú slnko, elektrický oblúk, žiarovka, ortuťová výbojka (horské slnko), ako aj niektoré špeciálne žiarovky (napr. pri práci so zariadením na vytvrdzovanie zubných výplní svetlom).

Požiadavky na osvetlenie pri práci sú ustanovené Zákom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle tohto zákona je zamestnávateľ povinný zabezpečiť dostatočné osvetlenie pracovných priestorov.

V záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je tiež povinný zabezpečovať, aby pracoviská, komunikácie, pracovné prostriedky, materiály, pracovné postupy, výrobné postupy, usporiadanie pracovných miest a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov a na ten účel zabezpečovať potrebnú údržbu a opravy. V prípade, že časť žiarivkového osvetlenia na pracovisku zamestnávateľa nie je funkčná (nesvieti), je povinnosťou zamestnávateľa zabezpečiť potrebnú údržbu a opravy. V zmysle zákona o BOZP by sme sa pri riešení nedostatočného osvetlenia na pracovisku mali obrátiť predovšetkým na vedúcich zamestnancov, lebo úlohy zamestnávateľa v oblasti starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci sú povinní zabezpečovať vedúci zamestnanci na všetkých stupňoch riadenia v rozsahu úloh vyplývajúcich z ich funkcií. Obrátiť sa môžete aj na zástupcov zamestnancov pôsobiacich u zamestnávateľa, ktorí sa zúčastňujú na riešení problematiky BOZP na pracovisku.

Nesprávne alebo nedostatočné osvetlenie nezapríčiňuje len zrakovú únavu, ale aj bolesti hlavy, sťažujú koncentráciu a dokonca bolesti chrbtice, pretože osoby so zrakovou chybou, ktoré nepoužívajú pri danej činnosti potrebné okuliare, sa usilujú dosiahnuť optimálne videnie aj pomocou nesprávnej polohy tela.

Osvetlenie môže byť **denné** a **umelé**. Denné svetlo sa mení v priebehu dňa, roka a so zmenou atmosférických podmienok. Keďže je pre človeka prirodzené, všetky pracoviská, ktoré využívajú viac ako polovicu pracovného času by mali mať denné osvetlenie. **Denné osvetlenie** pracovných priestorov závisí od veľkosti a rozmiestnenia osvetľovacích otvorov a od tienenia konštrukciami, ale tiež od odrazu svetla od okolitých budov a predmetov v miestnosti. Zásadnou požiadavkou na denné osvetlenie je jeho rovnomernosť. Zabezpečuje sa oknami na oboch stenách a vo veľkých halách strešnými osvetľovacími otvormi alebo ich kombináciou. **Umelé osvetlenie** zabezpečujú umelé zdroje (žiarovky, žiarivky, výbojky) vo svietidlách (osvetľovacia sústava), ktoré musia byť rozmiestnené tak, aby zabezpečovali primerané osvetlenie v celom priestore a zohľadňovali vykonávanú prácu na jednotlivých pracovných miestach. Za najpriaznivejšie osvetlenie sa považuje tzv. dvojzložkové osvetlenie, t. j. vhodná kombinácia miestneho osvetlenia stolnou lampou a stropného osvetlenia. Celkovo však možno konštatovať, že umelé osvetlenie nie je plnohodnotnou náhradou za denné svetlo a nepôsobí proti únave, napakov, unavuje viac.

Mgr. Kristína Mikulová

Technik BOZP, Veliteľstvo Síl pre špeciálne operácie OS SR, Trenčín

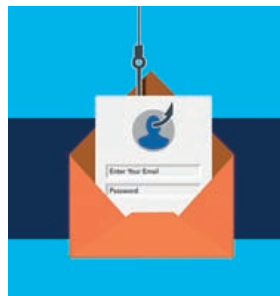
IB News

Pozor na distribúciu hesiel!

Ak zavádzate nejakú aplikáciu, v žiadnom prípade nemôžete zaslať nové heslá v spoločnej tabuľke všetkým používateľom, ktorí ju budú používať. Ak musíte používať heslá distribuovať heslá či iné osobné údaje, treba to vykonať individuálne a šifrovane. Heslo je unikátne pre každého používateľa, ich zdieľanie môže viesť k ohrozeniu účtov a súkromia používateľov, v krajných prípadoch až k phishingovému útoku.

Phishingové kampane

Phishing je v súčasnosti najviac používaným typom podvodu. Až 91 % kybernetických útokov sa začína kliknutím na podvodný e-mail. Ak máte podozrenie, že ste takýto e-mail dostali, kontaktujte naše KC na čísle 401 111 alebo pošlite e-mail na info_kc@mil.sk.

Národné centrum kybernetickej bezpečnosti SK-CERT varuje pred pokračujúcou kampanou, ktorá zneužíva identitu Slovenskej pošty. Kampaň prebieha prostredníctvom SMS správ, útočník však môže zneužívať aj iné formy komunikácie. Cieľom je vylákať čísla platobnej karty a osobné údaje. Pred odpoveďou na SMS alebo textové správy, požadujúce zaslanie akýchkoľvek údajov, vždy spomaľte a zamyslite sa.

Kráľ denzinformátorov

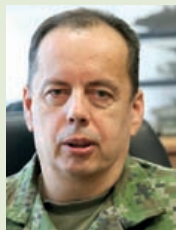
Dezinformácie o pandémii zasahujú milióny ľudí, ale podľa štúdie Centra pre boj s digitálnou nenávisťou 65 % všetkých dezinformácií o vakcínach, ktoré kolujú na sociálnych médiách, vytvorilo 12 ľudí. Na špici rebríčky dezinformátorov je 67-ročný lekár – osteopat Joseph Mercola z Floridy. Už od 90. rokov sa živí výlučne vymýšľaním „alternatívnej“ liečby.

Má tímy zamestnancov na Floride a na Filipínach a jeho obchodný model je jednoduchý. Najskôr si vymyslí nezmyselné tvrdenie o zdraví a vzápätí zneisteným čitateľom predá svoje riešenie – zázračný liek. Tento model mu dobre vynáša, ešte v roku 2017 uviedol, že jeho majetok presahuje 100 miliónov dolárov.

Zostavil: Odbor informačnej bezpečnosti ZaSKIS

Velitelia a náčelníci, vojaci a vojačky, zamestnanci a zamestnankyne PS OS SR, jedným z opatrení, ktoré sa postupne etablovalo v spoločnosti ako najefektívnejšie z hľadiska zvýšenia odolnosti proti pandémie a eliminácie potreby neustáleho testovania, je očkovanie. Aj v ozbrojených silách sa postupne začalo očkovať a k dnešnému dňu

je zaočkovaná už významná časť príslušníkov PS OS SR aj druhou dávkou vakcíny. Všetci, ktorí sa dali zaočkovať, prispeli k celkovej odolnosti nielen pozemných síl, ale celých Ozbrojených síl SR a v konečnom dôsledku aj celej populácie Slovenskej republiky. Zároveň prispeli k zvýšeniu celkovej pripravenosti OS SR na plnenie úloh, z ktorých predovšetkým podpora domáceho krízového manažmentu zohráva v poslednom období takú významnú líniu úsilia.

Sme všetci príslušníci profesionálnej organizácie s vysokým odborným a morálnym kreditom v spoločnosti, ktorá nám prejavuje vysokú dôveru a zároveň má veľké očakávania. Právom očakáva, že naplníme všetky naše zákonné povinnosti či už pri obrane vlasti, pri nasadení v operáciách v zahraničí, ale aj pri podpore celospoločenského boja proti pandémie.

Preto si Vás všetkých dovoľujem vyzvať, aby ste sa - tí, ktorí ešte tak neurobili - dali zaočkovať a naplnili tak nielen požiadavky spoločnosti, ale aj požiadavku, ktorá nám vyplýva zo zákona.

generálmajor Ivan Pach
veliteľ Pozemných síl OS SR

Nedostali ste Obranu?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo na mail obrana@mod.gov.sk

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIX. • č. 11/2021 • Redakčná uzávierka 25. 10. 2021 • Do výroby zadané 29. 10. 2021 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

LOŽ MESIACA

Očkování nešíria
virus rovnako
ako neočkovaní

Ministerstvo zdravotníctva upozorňuje na mýty okolo očkovania proti koronavírusu. Jedným z častých tvrdení je, že zaočkovaní šíria vírus rovnako ako nezačkovaní. Nie je to pravda. Ministerstvo pod vedením Vladimíra Lengvarského pripomína,

že dáta z reálneho používania ukázali, že vakcíny dokážu pomôcť aj zníženiu pravdepodobnosti prenosu nákazy - najmä v prvých mesiacoch po očkovaní. „Aj keď sa tento efekt príchodom Delta variantu oslabil, nie je pravda, že by očkovaní roznášali infekciu s rovnakou pravdepodobnosťou ako neočkovaní,“ zdôraznilo ministerstvo. Aby človek mohol infekciu covidu ďalej šíriť, musí sa pri kontakte s vírusom najprv nakaziť, pričom minimálne v prvých mesiacoch po zaočkovaní je ochrana pred nákazou vysoká aj pri variante Delta. „Ak k nákaze príde, podľa štúdie vedcov zo Singapuru klesá vírusová nálož u očkovaných rýchlejšie než u neočkovaných,“ uviedol rezort a priložil štúdiu. Je však pravda, že aj zaočkovaní ľudia by mali ísť na PCR test v prípade, že pociťujú príznaky ochorenia covidu. „Očkovanie znižuje pravdepodobnosť šírenia vírusu, ale neznižuje ju úplne na nulu. Aj zaočkovaný človek sa môže infikovať a vírus šíriť, aj keď sa to deje menej často,“ poznamenal rezort zdravotníctva. Hlavným dôvodom prečo sa podľa ministerstva dať zaočkovať, zostáva ochrana pred úmrtím, hospitalizáciou či ťažkým priebehom, ktorá je aj pri variante Delta veľmi vysoká.

SLEDUJTE NA INTERNETE

OBRANA

eBULLETIN MO SR

Facebook Ministerstva obrany SR

Facebook Ozbrojených síl SR

Youtube kanál Ministerstva obrany SR

Youtube kanál Ozbrojených síl SR

Instagram Ministerstva obrany SR

Instagram Ozbrojených síl SR

Twitter Ministerstva obrany SR

pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.
dekan Veliteľstva vzdušných síl Zvolen

Nepokúšaj Pána, svojho Boha

Tieto slová sú zapísané v Evanjeliu od Matúša a povedal ich sám Spasiteľ diablu, keď ho pokúšal na púšti. Euthymios Zigabenos, ktorý žil a pôsobil v 12. storočí v Konštantínopole a je známy svojimi komentármi na Sväté Písmo, hovorí, že Boha pokúša ten, kto sa vystavuje zjavnému nebezpečenstvu vtedy, keď to nie je nevyhnutne potrebné. Je hriechne zbytočne od Pána Boha žiadať zázraky. Pravda, Pán je pripravený pre veriaceho v Neho urobiť aj zázrak, ale nie vtedy, keď si človek zmyslí, že ten zázrak potrebuje. Takouto odpoveďou, hovorí Svätý Ján Zlatoústý, nás Pán chce poučiť, že diabla (zlo) treba porážať nie zázračnými znameniami, ale dobrom a pokorou, a že nič nesmieme robiť pre slávybažnosť.

Je to úloha pre každého, kto je nakazený duchovnou pýchou, považuje sa za Bohom vyvoleného a sám zbytočne pokúša! Je to úloha aj pre toho, kto sa svojvoľne, podľa seba odvažuje vykladať Sväté Písmo! Spasiteľ ukázal, že zo Svätého Písma nemôžeme vyberať iba útržky neberúc do úvahy aj iné miesta toho istého Písma. No práve toto robí ten, kto si Božie slovo vykladá podľa svojich predstáv, spolieha sa na jeho ochranu a neberie do úvahy aj jeho iné miesta.

Pripomíname si pamiatku zosnulých. Položme si ruku na srdce, koľko ľudí za uplynulé dva roky zomrelo zbytočne aj preto, že oni, alebo ich príbuzní a známi, nesprávne vyhodnotili situáciu a oporu, poučenie, smerovanie, v konečnom dôsledku pravdu nehládali aj v Pisme?

Konkrétne zodpovednosť, úcta a rešpekt k ľuďom okolo nás sa dnes musia stať kľúčovými slovami pre každého v súvislosti s pandémiou, ktorá zachvátila tento svet. Teda, nepokúšajme Boha, alebo ako to zvykneme hovoriť, nepokúšajme osud.

Sezóna respiračných chorôb

Vrcholí tretia vlna pandémie ochorenia Covid-19, sezónna chrípka klope na dvere a pneumokoky sú tu s nami trvale.

Súbeh jednotlivých respiračných infekcií dramaticky zhoršuje prognózu pacienta a nie je vôbec výnimočný. Preto je týmito ochoreniami najlepšie predchádzať, a to dezinfekciou rúk, vetraním, otužovaním – a očkovaním.

Chríпка

V posledných dvoch sezónach dosiahlo percento zaočkovanosť populácie proti chrípke na Slovensku 4,2 %, resp. 5,7 %, čo je hlboko pod priemerom krajín EÚ. Svetovou

zdravotníckou organizáciou je odporúčaná hranica zaočkovanosť celej populácie proti chrípke 30 % a 75 % u osôb starších ako 65 rokov. Očkovanie by mali absolvovať najmä rizikové skupiny obyvateľstva. Ide o starších ľudí, pacientov s chronickými ochoreniami, ale aj zdravotníckych pracovníkov či pracovníkov v domovoch sociálnych služieb. Očkovanie odporúča aj deťom do piatich rokov a tehotným ženám.

Je potrebné vedieť, že očkovanie proti chrípke nemá ochranný účinok proti ochoreniu Covid-19, nefunguje to ani naopak. Na chrípku, resp. na jej komplikácie s ňou spojené, pritom zomiera na Slovensku ročne v priemere 816 ľudí. Očkovanie proti chrípke má však aj sekundárne benefity. Napríklad v Dánsku prebieha dlhodobá štúdia, kde polovica pacientov so srdcovým zlyhávaním od roku 2008 dostáva vakcínu proti chrípke. Súbežne so zvýšením zaočkovanosť proti chrípke klesla úmrtnosť týchto pacientov z 38 % na 7 %! Vakcíny proti chrípke sú na Slovensku plne hradené zdravotnými poisťovňami a sú už dostupné v lekárňach. Nakoľko sezóna chrípky prebieha od októbra do marca, je vhodné očkovanie absolvovať čo najskôr, a to aj z dôvodu, že kombinácia ochorenia chrípky s ochorením Covid-19 môže byť obzvlášť nebezpečná. V prípade, že uvažujeme

jete o očkovaní proti chrípke a ochoreniu Covid-19, je vhodné medzi týmito dvoma očkovaniami zachovať odstup 14 dní, a to hlavne pre odlišenie prípadných nežiadúcich účinkov. V prípade vysokého rizika nákazou chrípky a covidu je však možné vykonať očkovanie aj súčasne proti obom ochoreniam naraz.

Pneumokoky

Infekcie vyvolané pneumokokmi majú veľmi pestré príznaky od ľahkých ochorení dýchacích ciest až po ťažké zápal pľúc, stredného ucha, otravu krvi, meningitídu a ďalšie nezriedka život ohrozujuce ochorenia. Na rozdiel od vírusových infekcií sa pri tejto bakteriálnej nákaze dajú použiť antibiotiká, ani tie však nemajú 100 % účinnosť. Prvou vysokorizikovou skupinou sú malé deti, preto sa s ich očkovaním začína už v prvom roku života. Druhou kategóriou ohrozených osôb sú osoby nad 60 rokov, osoby umiestnené v liečebniach pre dlhodobo chorých, geriatrických centrách a v zariadeniach sociálnych služieb. Tiež osoby s chronickými ochoreniami dýchacích ciest, srdcovo-cievneho aparátu, s metabolickými poruchami, osoby po transplantácii či ľudia so zníženou imunitou. Očkovanie je vhodné vykonať u všetkých osôb, u ktorých sa predpokladá častá a dlhodobá hospitalizácia. Pneumokoková vakcína je pre rizikovú skupinu ľudí nad 59 rokov a chronicky chorých plne hrazená z verejného zdravotného poistenia. Očkuje sa ňou raz za päť rokov.

Prosím, uvažujte popri očkovaní proti Covid-19, ktorému sme sa venovali v septembrovom vydaní OBRANY, aj o očkovaní proti chrípke. No a ak ste rizikovou skupinou, tak aj proti ochoreniam spôsobených pneumokokmi.

Text: brigádny generál MUDr. Roman Jantoš
hlavný lekár Ozbrojených síl SR

KOMU ODPORÚČAME OČKOVANIE PROTI CHRÍPKE?

NAKVINÁCIA SA ODPORÚČA HLAVNE OSOBÁM S CHRONICKÝMI OCHORENAMI, U KTORÝCH OCHORENIE NA CHRÍPKU ZVÝČAJNE VEDIE K ZHORŠENIU ICH ZÁKLADNÉHO OCHORENIA, A OSOBÁM, U KTORÝCH EXISTUJE VYSOKÉ RIZIKO VÝSKYTU KOMPLIKÁCIÍ PO OCHORENÍ CHRÍPKOU:

STARŠIE OSOBY

veková skupina nad 59 rokov

OSOBY S CHRONICKÝM FARMAKOLOGICKÝM RIEŠENÝM STAVOM

- chronické ochorenia dýchacieho systému,
- chronické ochorenia srdca a ciev,
- chronické ochorenia obličiek a pečene,
- chronické metabolické ochorenia, cukrovka,
- osoby s nedostatočnosťou imunitného systému (vrodenou alebo získanou),
- osoby s poruchou funkcie priedušiek a pľúc (vrátane porúch respiračných funkcií po poranení mozgu, miechy, v dôsledku kŕčovných stavov alebo ďalších neurologických či svalových porúch)

TEHOTNÉ ŽENY

a ženy, ktoré plánujú tehotenstvo počas chrípkovej sezóny,

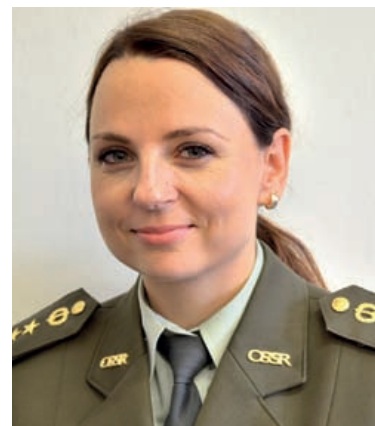
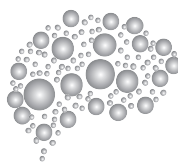
DETI

všetky vo veku od 6 mesiacov do 3 rokov

OSOBY V KONTAKTE S RIZIKOVÝMI SKUPINAMI

- osoby, ktoré sa starajú o rizikové osoby (zdravotníci a sociálni pracovníci),
- osoby, ktoré žijú s rizikovými osobami v domácnosti,
- osoby, ktoré sú v kontakte s rizikovými osobami (zamestnanci pošty, obchodov, služieb, pracovníci v školstve, doprave)
- zamestnanci kritickej infraštruktúry (polícia, hasiči a podobne).

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. PhDr. Mgr. Zlatica Struňáková
psychologička 22. mechanizovaného práporu Michalovce

Ľudská pomínutelnosť

Vedomie smrti a konca našej existencie sú pre človeka ochromujúce a prinášajú množstvo otázok, na ktoré nemáme odpoveď. Zároveň sú cestou k tomu, ako možno žiť svoj život plnohodnotnejšie a svoju existenciu naplniť podstatnými a zmysluplnými vecami. Keď premýšľam o smrti, tak sa zamýšľam nad tým, ako vlastne majú ľudia možnosť stretnúť ju a spoznať. Vzdialili sa od prírody, vzdalujú sa od svojho vnútorného bytia, naháňajú sa za materiálnymi statkami. Uznávaný je ten, kto je úspešný, mladý, zdravý, pekný a bohatý. Staroba, slabosť, nevládnosť a umieranie sa odsúva stranou, nechcú byť vnímané ako súčasť života. Človek často tému smrti odsúva do úzadia a táto téma je pre neho tabu. Deti vnímajú smrť úplne inak ako dospelí. Mnohé veci spojené s odchodom človeka im nedávajú zmysel. Spomínam si, ako reagovalo šesťročné dievčatko na smrť svojho starého otca. Uvedomovalo si, že ho už nikdy neuvidí, ale zaujímalo ho, či mu nie je zima a prečo bude pochovaný do zeme, kde je tma. Potom si predstavilo starého otca šťastného v nebi. Táto predstava mu pomohla zmierniť úzkosť a neistotu, ktoré strata vyvolala. Pre dieťa je dôležité vysvetlenie faktov a vecí, ktoré sa v živote udejú, samozrejme, spôsobom primeraným jeho veku. Blízkosť rodiny, ktorá prežívala smútok, dieťaťu poskytovala bezpečie, utíšenie a upokojenie. Celé ľudstvo žije v uponáhľanej dobe, neostáva nám čas zamyslieť sa nad tým, aký je zmysel nášho prežívania na tomto svete. Konanie človeka je často povýšenecké, sebecké a ľahostajné. Mali by sme sa pozastaviť a zamyslieť sa nad sebou, nad našimi prioritami, pretože zmyslom života nie je len mladosť, úspech a bohatstvo. Aj staroba, nevládnosť a umieranie sú našou súčasťou. Život je hodnotný dar, je to vzácnosť, ktorá človeku dovoľuje rozvíjať sa, byť užitočným nielen pre seba, ale aj pre iných. Preto konajme v živote tak, aby sme pri bilancovaní nemuseli svoje skutky ľutovať.

Boje o Mikuláš a Martin

V závere západokarpatskej operácie sa jednotky na západnom krídle 4. ukrajinského frontu priblížili k Ostrave na vzdialenosť približne 40 km a na ľavom krídle sa prebojovali k Liptovskému Sv. Mikulášu.

Jednotky 4. ukrajinského frontu mali v zmysle rozkazov v rámci ostravskej operácie pokračovať v ofenzívnej činnosti, ktorej hlavné ťažisko spočívalo v smere na Ostravu a Olomouc, v prípade úspechu ďalej na Pardubice a Prahu. Pomocný úder silami 18. armády smeroval na Ružomberok a Žilinu, pričom v smere Liptovský Sv. Mikuláš – Žilina postupovali jednotky 1. československého armádneho zboru a sovietskej 24. streleckej divízie.

Po tom, čo zlyhali prvé pokusy o prelomenie obrany nepriateľa pred Liptovským Sv. Mikulášom v prvej polovici februára 1945, prešli 3. marca jednotky 1. čs. armádneho zboru a 24. streleckej divízie do opätovného útoku v údolí rieky Váh. V krátkom čase sa im podarilo dobyť Liptovský Sv. Mikuláš a viaceré okolité obce. V dôsledku intenzívnej bojovej činnosti a početných protiútokov nemeckých obrancov prešli 9. marca čs. jednotky do obrany a na druhý deň mali vystriedať sovietsku divíziu v Liptovskom Sv. Mikuláši. V priebehu striedania 11. marca čs. jednotky nedokázali odolať nemeckému protiútokú a museli Liptovský Sv. Mikuláš vyprázdniť. Zastavil sa aj postup sovietskych jednotiek, ktoré útočili smerom na Oravu zo severu. Útočná aktivita sovietskych a čs. jednotiek sa v tomto priestore obnovila až koncom marca 1945, čs. jednotkám sa však stále nedarilo prekonať odpor protivníka. Situácia sa zmenila až 4. apríla 1945 po opätovnom prisnutí 24. streleckej divízie a ústupe nemeckých jednotiek. Vzápätí čs. jednotky rozvíjali útok a 5. apríla oslobodili Ružomberok, pričom ich situáciu uľahčovala bojová činnosť 17. gardového streleckého zboru na Orave, ktorému sa na prelome marca a apríla postupne podarilo oslobodiť Tvrdosín a Námestovo a pokračovať v útoku na Dolný Kubín smerom do tyla obrancov. Už 6. apríla narazili útočiace jednotky 1. čs. armádneho zboru na pripravené nemecké obranné pozície pri Kľačanoch a vo Veľkej Fatre, ktoré sa im podarilo prekonať až 11. apríla, keď v súčinnosti s rumunskými jednotkami postupujúcimi z juhu oslobodili Turčiansky Sv. Martin. Po niekoľkodňovom oddychu pokračovala ofenzívna činnosť v tomto priestore, sovietske jednotky útočili smerom na Kysuce a Varín, jednotky čs. armádneho zboru pokračovali cez Polom, ktorý dobyli 22. apríla, smerom na Strečno. Tuhé boje trvali

až do 30. apríla 1945, keď začali nemecké jednotky s ústupom smerom k moravskej hranici.

Opätovné obsadenie Liptovského Sv. Mikuláša jednotkami nemeckého Wehrmachtu sa snažila vo svoj prospech využiť aj ľudácka propaganda. Provládne noviny Slováci i Gardista priniesli v nedeľnom vydaní z 18. marca 1945 obsiahle články, v ktorých vykresľovali zlú situáciu v meste a negatívny obraz príslušníkov Červenej armády aj čs. armádneho zboru. Slováci zdôrazňovali nízku kultúrnu úroveň sovietskych vojakov, ktorá sa prejavovala kradnutím hodínok, lúpežnými prepadmi domovov s odôvodnením, že vojaci hľadajú Nemcov a brutálnym znásilňovaním dievčat a žien. Článok s názvom Deväť dní boľševického raja pokračoval opisom československých vojakov, ktorí, narychlo naverbovaní, bez výcviku a v strede útočného klinu, utrpeli v dôsledku bezohľadnej taktiky sovietskych veliteľov veľké straty. Autor článku tiež zdôraznil rozpory medzi príslušníkmi Červenej a československej armády, ktorí mali po sebe dokonca strieľať.

Ešte viac pozornosti udalostiam v Liptove venoval Gardista. Aj ten čitateľom prezentoval obraz rabujúcich červenoarmejcov („Daváj kušať, daváj vodku, daváj časy“). Priniesol svedectvo „vyliečeného“ komunistu, ktorého mali vojaci taktiež okradnúť a znásilniť mu manželku aj dcéru, českých manželov, ktorým vypili všetok pitralon a kolínsku, či prípad ruského emigranta, ktorému manželku a dcéru počas pokusu o znásilnenie príslušníci ČA zastrelili. Aj článok v Gardistovi uvádzal tvrdenia o slabom výcviku „československej brigády“, ktorej vraj sovietski vojaci dovolili vstúpiť do mesta až po niekoľkodňovom rabovaní. Článok pokračoval tvrdeniami, že s prvými sovietskymi jednotkami prišli do mesta aj Židia, ktorí okamžite začali zaberať ari-zované aj nearizované obchody. Nechýba opis zásluhnej aktivity miestneho veliteľa HG nadzbrojníka Janka Kráľa, ktorý obetavo pomáhal miestnym aj utečencom či svedectvo nemeckého dôstojníka, podľa ktorého pred protiútokom mesto nebombardovali s cieľom vyhnúť sa civilným obetiam. Pociť kultúrnej nadržanosti v čitateľoch utvrdzoval aj posledný podnadpis článku, ktorý v duchu dobovej propagandy vyhlasoval, že „Áziu nechceme!“

Text: Mgr. Matej Medvecký, PhD., Vojenský historický ústav

Foto: VHÚ - VHA

Britský, ruský a sovietsky

Koncom 19. storočia sa predstavitelia armády cárskeho Ruska rozhodli zaviesť do jej výzbroje ťažký guľomet. Keďže v tom čase nebola k dispozícii žiadna dostatočne kvalitná domáca konštrukcia, ich výber sa obrátil na ťažké guľomety britského konštruktéra Hirma Stevensa Maxima.

Technicko-taktické údaje:

Kaliber: 7,62 mm
Náboj: 7,62x54 mm R
Dĺžka: 1 107 mm
Dĺžka samotnej hlavne: 721 mm
Hmotnosť spolu s lafetou: 64,5 kg
Hmotnosť samotného guľometu: 23,8 kg
Kapacita nábojového pásu: 250 nábojov
Ústová rýchlosť strely: 740 m/s
Maximálny účinný dostrel: 1 200 metrov

Prvé ťažké guľomety Maxim kúpilo cárske Rusko od britskej firmy Vickers v roku 1897, pričom po ich veľmi úspešnom použití v priebehu rokov 1904 – 1905 počas Rusko-japonskej vojny od firmy Vickers zakúpilo aj licenciu na ich výrobu.

Britská licencia

Od roku 1905 sa vyrábali v zbrojovke v Tule a guľomety dostali označenie „7,62 stankovij pulemnot sistema Maksima obrazca 1905 goda“. V roku 1910 bol guľomet modifikovaný. Celkovo bol odľahčený, dostal typický pozdĺžne žliabkovaný vodný chladič hlavne a špeciálnu dvojkoľosovú lafetu s ochranným štítom systému Sokolova. Ten umožňoval jeho využitie nielen ako štandardnej statickej zbrane v zákopoch, ale vďaka dreveným kolieskam lafety sa dal využiť aj pri útoku a pri operáciách, kde dochádzalo k častej zmene pozícií. Guľomet do výzbroje ruskej cárskej armády zaviedli pod označením „7,62 stankovij pulemnot sistema Maksima obrazca 1910 goda“. Jeho sériová výroba sa v Tule naplno rozbehla v roku 1912 a do konca prvej svetovej vojny bolo vyprodukovaných 32-tisíc kusov. Po vzniku ZSSR sa tento guľomet naďalej vyrábala v Tule a v roku 1930 sa dočkal ďalšej modernizácie, spočívajúcej v úprave mieridiel, podávacieho a spúšťového mechanizmu. Súviselo to so zavedením ťažkej strely (11,8 g) pre štandardný puškový náboj kalibru 7,62x54 mm R, čím sa menili jeho balistické vlastnosti. Takto upravená zbraň bola do výzbroje Červenej armády zavedená pod označením „7,62 stankovij pulemnot sistema Maksima obrazca 1910/30 goda“, pričom v roku 1931 bola do výzbroje zavedená popri lafete systému Sokolova aj nová univerzálna lafeta systému Vladimirova, ktorá umožňovala použitie guľometu aj na strelbu proti vzdušným cieľom.

Chladienie snehom

Koncom 30. rokov 20. storočia bol guľomet označený za zastaraný a jeho nástupcom sa v roku 1939 stal modernejší ťažký guľomet pod označením DS-39 (Degťarev Stankovij –

39). Zároveň sa ukončila výroba guľometov Maxim. Celkovo bolo do konca roka 1939 vyprodukovaných 76 300 kusov. Lenže v rámci priameho nasadenia na fronte už počas tzv. Zimnej vojny medzi ZSSR a Fínskom sa nový ťažký guľomet DS-39 ukázal ako pomerne nespoľahlivý, preto ho stiahli z výzbroje a zároveň padlo rozhodnutie o obnovení výroby guľometov Maxim. Tá sa opätovne rozbehla až v roku 1941. Po vpáde nemeckých vojsk do ZSSR zbrojovku v Tule evakovali a výroba guľometov Maxim pokračovala v Iževsku, v Zlatouste a v Kovrove. V roku 1941 sa guľomet dočkal poslednej modernizácie, ktorá spočívala v zjednodušení podávacieho a záverového mechanizmu a v zmene spôsobu plnenia chladiča hlavne. Malý otvor umiestnený v jeho zadnej časti nahradilo charakteristické veľké veko v polovici jeho dĺžky, ktoré v zimných podmienkach umožňovalo naplnenie chladiča snehom. Spomínaná úprava chladenia hlavne sa v bojových podmienkach osvedčila. Výroba guľometov Maxim trvala až do konca druhej svetovej vojny, hoci v roku 1943 ho vo výzbroji armády začal nahrádzať nový a modernejší typ ťažkého guľometu pod označením „7,62-mm stankovij pulemnot konstrukcii Gorjunova obrazca 1943 goda“. Okrem Červenej armády guľomety Maxim počas druhej svetovej vojny používali aj jej spojenci, medzi nimi aj 1. československý armádny zbor v ZSSR. Po skončení vojny boli tieto guľomety približne do polovice 50. rokov 20. storočia v menšom množstve aj vo výzbroji československej armády. Okrem toho ich mala aj Čína či Severná Kórea. Vo výzbroji armád tzv. krajín tretieho sveta sa udržali až do konca 80. rokov 20. storočia.

Text: Mgr. Peter Holík

VHÚ – Vojenské historické múzeum,
múzejné oddelenie Svidník • Foto: VHM

**Minister obrany SR
Jaroslav Nad' a mesačník OBRANA
vyhlasujú
XVII. ročník**

**SÚŤAŽE
V TVORIVOM
PÍSANÍ**

**pre študentov stredných
a vysokých škôl**

**POVIEDKA alebo ÚVAHA
v slovenskom jazyku na tému:**

VOJENSKÁ PRÍSAHA

**Súťažné kategórie: STREDOŠKOLÁCI a VYSOKOŠKOLÁCI
rozsah od 1 000 do 5 000 ZNAKOV (vrátane medzier)**

**Súbory vo formátoch DOC, DOCX, ODT alebo PDF
posielajte na e-mail SUTAZ@MOD.GOV.SK**

**spolu s ÚDAJMI O AUTOROVI (meno a priezvisko, adresa, škola, vek, kontakt)
a SO SÚHLASOM SO SPRACOVANÍM OSOBNÝCH ÚDAJOV**

najneskôr DO 21. NOVEMBRA 2021.

Odborná porota z prihlásených prác vyberie v každej kategórii po päť najlepších.

**Práce, ktoré postúpia do finále, budú v dňoch 1. – 6. decembra uverejnené
na facebookovom profile Ministerstva obrany SR (www.facebook.com/mosr.sk),
kde ich bude môcť hodnotiť verejnosť.**

Výsledky vyhlásime 8. decembra 2021.

**Autori troch diel, ktoré získajú najviac hlasov v každej z kategórií,
budú odmenení hodnotnými cenami**

a finančnými prémiami 500, 400 a 300 eur.

Víťazné práce uverejní mesačník MO SR Obrana.

PODROBNOSTI A FORMULÁRE GDPR NÁJDETE NA [WWW.MOSR.SK/SUTAZ-2021](https://www.mosr.sk/sutaz-2021)